

**SLOVENSKÁ PO NOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
NÁZOV FAKULTY**

2119012

**PODPORY V PO NOHOSPODÁRSTVE A ICH VPLYV NA
KONKURENCIESCHOPNOS VYBRANÉHO
PO NOHOSPODÁRSKEHO PODNIKU V REGIÓNE**

2010

Bc. Lenka L rinczová

SLOVENSKÁ PO NOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
NÁZOV FAKULTY

PODPORY V PO NOHOSPODÁRSTVE A ICH VPLYV NA
KONKURENCIESCHOPNOS VYBRANÉHO
PO NOHOSPODÁRSKEHO PODNIKU V REGIÓNE

Diplomová práca

Študijný program:	Regionálny rozvoj
Študijný odbor:	Regionálny rozvoj 2
Koliace pracovisko:	Katedra európskych štúdií
Kolite :	doc.Ing. Monika Hudáková, PhD.

estné vyhlásenie

Podpísaná Lenka L rinczová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému špodpory v po nohospodárstve a ich vplyv na konkurencieschopnos vybraného po nohospodárskeho podniku v regióne ō vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 28. apríla 2010

Lenka L rinczová

Poďakovanie

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pani doc. Ing. Monike Hudákovej, PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Abstrakt

Obsahom Diplomovej práce je hlavne analýza priamych platieb, ktoré sú poskytované do po nohospodárstva. Spoločná po nohospodárska politika je najstarou politikou Európskej únie. Výdavky na po nohospodárstvo sa financujú z dvoch fondov, ktoré tvoria súčasť celkového rozpočtu EÚ. Jedným je Európsky po nohospodársky záručný fond (EPZF), z neho sa financujú priame platby po nohospodárom a opatrenia na reguláciu po nohospodárskych trhov, akými sú intervencie a vývozné náhrady, zatiaľ čo z Európskeho po nohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) sa financujú programy členských štátov zamerané na rozvoj vidieka. Na SPP ide v súčasnosti okolo 35 % z celkového rozpočtu EU.

V rokoch 2002-2003 sa podpora poskytovala v SR z rôznych zdrojov: priame príspevky Ministerstva po nohospodárstva z rozpočtu, mimorozpočtové príspevky a štátne fondy. Od roku 2004 všetky podpory prechádzajú Po nohospodárskou platobnou agentúrou a sú kontrolované prostredníctvom IACS, ktorý zabezpečuje transparentné plynutie podpôr z európskych fondov a štátneho rozpočtu do sektora po nohospodárstva.

Priame platby do po nohospodárstva tvoria veľkú časť výdavkov EU. Priame platby sa vyplácajú novým spôsobom od roku 2004. Od 25% (v roku 2004) po 100% (v roku 2013) sú platby z EU a 30% (v roku 2004) po 0% v roku 2013 sú zo štátneho rozpočtu.

Slovenské farmy sa odlišujú od iných krajín. Je to spôsobené historickým vývojom. V Diplomovej práci sme sa tiež zaoberali priamymi platbami poskytovanými Po nohospodárskemu družstvu Ivanka pri Nitre. Rozoberali sme v akej výške a na aký účel ich dostávajú. Avšak sme na základe výpočtov rentability zistovali konkurencieschopnosť družstva PD Ivanka pri Nitre.

Kľúčové slová: Spoločná po nohospodárska politika, konkurencieschopnosť, priame platby, po nohospodársky podnik

Summary

The main claim of our Diploma work is analyse of subsidies (direct payments, single area payments) given by the Common agricultural policy (CAP) to agricultural.

CAP is a system of European Union agricultural subsidies and programmes. Expenditures to agriculture comes from two sources: intervention measures to regulate agricultural markets are financed by the European Agricultural Guarantee Fund (EAGF) and support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD).

Financing of the Common Agricultural Policy consumes a large part of the general budget of the EU's budget about 30 %.

While in 2000-2003 the support in Slovak Republic was provided from several resources: subsidies directly from budget of the Ministry of Agriculture and from non-budget resources and state funds. Since the year 2004 all subsidy payments are administered through the Agricultural Payment Agency and duplicate subsidy payments are eliminated by IACS controls, that facilitated transparent financial flow from the EU funds and state budget to agri-food sector.

The direct payments in agriculture create the determinative part of the European commonwealth expenditure. Direct payments to the new member states are paid off since 2004. 25% (in 2004) to 100% (in 2013) payments are from EU and 30% (in 2004) to 0% (in 2013) from national funds.

Slovakian farmeries are diferent from the ones in others countries. It is causes by historical development in Slovakia.

In our Diploma work, we also analyse direct payments given to PD Ivanka pri Nitre. We analyse competitiveness of PD Ivanka through calculations of profitability.

Key words: Common Agricultural Policy (CAP), competitiveness, direct payments, Farming business

---

Zoznam skratiek a značiek

EAGF guarantee fund	European agricultural and
EAFRD Rural Development	European Agricultural Fund for
EHS spoločenstvo	Európske hospodárske
EÚ	Európska únia
ha ⁻¹	hektár
IASC Control System	Integrated Administrative and
KF	Kohézny fond
LPIS	register pôdy
MP SR Slovenskej republiky	Ministerstvo pôdohospodárstva
NSRR a referenčný rámec	Národný strategický
PD	poľnohospodárske družstvo
POP	podpora plodín na ornej pôde
PPA agentúra	Pôdohospodárska platobná
PRV	Plán rozvoja vidieka
RA	rentabilita aktív
RN	rentabilita nákladov
RT	rentabilita tržieb
RVK	rentabilita vlastného kapitálu
SAPS plochu	system jednotnej platby na
SOP	sektorový operačný program

SPP	Spoločná poľnohospodárska
politika	
SR	Slovenská republika
TF	štruktúrny fond
RR	ročné rozpočtové
t	tona
VDJ	veľká dobyčacia jednotka
VH	výsledok hospodárenia

Úvod

„Európski po nohodári chcú stabilitu a predvídate nos , európski spotrebitelia o akávajú bezpečné a zdravé potraviny a európski da oví poplatníci potrebujú záruky, že ich peniaze sú vyufité úinne a transparentne,ž dôraz uje nový eurokomisár Dacian Ciolos.

Po nohodárstvo je ve mi dôfíté odvetvie hodárstva, ktoré tvorí hlavnú úlohu pri zabezpe ovaní obfivy pre obyvate stvo a zároveň vytvára ráz krajiny. Kvôli týmto úlohám je dôfíté venova dostato nú pozornos po nohodárstvu a zabezpe ova jeho rozvoj.

Spolná po nohodárska politika je jedna zo supranacionálnych politických oblastí EÚ. Patrí k najdôfítejším oblastiam EÚ a pohlcuje ve kú as jeho rozpo tu. Napriek tomu, že v Európskej únii pracuje v po nohodárstve len pä percent udí a hoci tento sektor produkuje iba tri percentá ekonomickej sily únie, dostáva v sú asnosti nezanedbate nú finan nú podpor. Napriek zru-eniu bariér a otvoreniu trhov, táto do po nohodárstva e-te stále ve mi zasahuje.

Cie om Spolnej po nohodárskej politiky je pomocou technického pokroku a optimálnym vyufitím pracovných síl zvý-i produktivitu po nohodárstva, zlep-i fivot na vidieku, zvý-i príjmy farmárov, stabilizova trhy a zaisti primerané ceny produktov pre spotrebitelov. Spolná po nohodárska politika je prioritne akceptovaná na troch základných princípoch:

- vytvorenie jednotného trhu po nohodárskych výrobkov,
- princíp referencie spolno enstva vo i tretím krajinám,
- princíp finan nej solidarity.

Na úrovni Európskej únie sa organizujú trhy v-etkých po nohodárskych produktov, ako aj cenová politika, upravuje sa zahrani ný obchod s tretími krajinami a pripravujú sa -trukturálne zmeny. Spolné trhové organizácie zais ujú finan nú pomoc producentom vybraných plodín a zaru ujú im minimálne výkupné ceny. Vonkaj-ie clá ochra ujú zasa trh pred dovozom.

Nové lenské -táty boli po vstupe do Únie zaradené do systému priamych platieb EÚ na prechodné 10-ro né obdobie v rokoch 2004 afl 2013. Priame platby v po nohodárstve tvoria podstatnú as výdavkov Európskej Únie. Aby Slovensko

---

mohlo za a s erpaním týchto platieb, muselo zriadi akreditovanú Platobnú agentúru, ktorá je rozpo tovou organizáciou zapojenou finan nými vz ahmi na rozpo et Ministerstva pôdohospodárstva SR a funk ný Integrovaný administratívny a kontrolný systém, ktorý zabezpe uje efektívne vyuffívanie prostriedkov Únie a zabra uje zneuuffívaniu finan ných prostriedkov. Nové lenské štáty majú možnosť doplniť platby z Európskej Únie o národné doplatky erpané z rozpo tu Slovenskej republiky.

Pôvodne sa v základných finan ných rámcoch pre po nohospodárstvo EÚ neuvažovalo o finan ných prostriedkoch na priame platby pre nové krajiny. Preto lenské krajiny EÚ odmietali zahrnú do finan ného rámca aj financovanie priamych platieb. Afl Európska komisia v januári 2002 prvýkrát predložila Finan ný rámec roz-irovania, kde navrhla priame platby na prvé štyri roky a následné zvy-ovanie, o znamenalo desa ro né prechodné obdobie afl do roku 2013.

Slovenská republika vstúpila do EÚ 1.mája 2004. erpala teda priame platby v skrátenom programovacom období 2004-2006. Dopĺacanie bolo možné e-te 2 roky po skon ení tohto obdobia. Od roku 2007 prebieha programovacie obdobie 2007-2013.

Vo svojej práci sme sa zaoberali tiefl priamymi platbami, ktoré boli poskytnuté konkrétnemu po nohospodárskemu podniku v Nitrianskom kraji. PD Ivanka pri Nitre erpala v roku 2006 priame platby v celkovej vý-ke 980 000 Eur a v roku 2009 to bolo ufl vy-e 2 300 000 Eur.

---

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 Poľnohospodárstvo a Spoločná poľnohospodárska politika

Stehlo, P. (2004) konštatuje, že poľnohospodárstvo je špecifickým odvetvím národného hospodárstva. Vytvára pracovné miesta a vyrába potraviny, čím je porovnateľné s ostatnými podnikateľskými sektormi, ako napríklad baníctvom, výrobou áut, resp. dopravou. Na druhej strane je odvetvím, ktoré ovplyvňuje životné prostredie a súčasne je ním silne ovplyvnené, nakoľko je závislé na jeho podmienkach – teplote, vlhkom, svetle, úrodnosti a kvalite pôdy, dostatku kvalitnej vody a pod.

Ako uvádzajú **Kretter, A. a Henneyová, K. (2005)** poľnohospodárstvo ako súčasť Národného hospodárstva má oproti ostatným odvetviam niektoré zvláštnosti, ktoré treba aj v konkurenčnom prostredí trhového hospodárstva rešpektovať. Tieto zvláštnosti vychádzajú z úloh poslania poľnohospodárstva, z výrobných podmienok, biologických zákonitostí, ako aj z charakteru vyrábaných produktov. Úlohou poľnohospodárstva nie je len plnenie produkčnej funkcie, čiže zásobovanie obyvateľov plnohodnotnými a zdravotne nezávadnými potravinami, ale aj ochrana a starostlivosť o životné prostredie a kultúru krajiny.

Bevárová, V. (2006) píše, že tradičné poľnohospodárstvo ako relatívne uzavretého špecifického odvetvia zabezpečujúce výrobu potravín na danom území sa v posledných desaťročiach dostalo do úplne novej dimenzie. Dnešné poľnohospodárstvo je typické radou interakcií z oblasti výskumu, s podnikmi odvetví vstupu, spracovania, služieb, distribúcie i obchodu. Systém výroby potravín sa od konca 20. storočia značne profiloval ako integrovaná súčasť rady odvetví národnej a svetovej ekonomiky podiehajúcich sa na konečnom výstupe – produkcii potravín, zadaná pod pojmom agrobiznis.

Podľa **Kuzmu, F. (2002)** agrárna a výživová politika tvorí významnú súčasť hospodárskej politiky vo všetkých krajinách s vyspelou ekonomikou. Aj keď poľnohospodárstvo nie je tak výrazným nositeľom ekonomického rastu ako priemysel, posilnenie ich vzájomných väzieb môže prispieť k jeho vyššej rastovej dynamike. Vzájomný súlad umožňuje rás oboch úsekov. Poľnohospodárstvo popritom zohráva významnú úlohu pri plnení sociálno-ekonomických cieľov. Čiže uvádza, že zásadná ekonomická reforma, s ohľadom na politický vývoj Československa do roku

---

1989, zmenila vývoj agrárneho sektoru na al-je desa ro ie. Reforma predpokladala, fle po nohospodárstvo bude schopné dosiahnu úsporu zhospodárením výroby a znížením nákupu výrobných prostriedkov. Hne v prvej fáze bol v-ak vývoj pre po nohospodárstvo ve mi nepriaznivý. Ceny vstupov rástli oproti predpokladom dvojnásobne. Provýroba reagovala podstatným znížením materiálových výdavkov. Intenzifikované faktory sa stali pre po nohospodárskych prvovýrobcov ekonomicky nedostupné, o sa odrazilo v dosiahnutej produkcii.

Seman ík, M. (2010) kon-tatuje, fle odvetvie po nohospodárstva sa v roku 2010 bude musie vyrovná s dôsledkami odbytovej, finan nej a hospodárskej krízy, skombinovanými s niŕími priamymi platbami a dramaticky zníženým objemom prostriedkov na -tátnu pomoc. Okrem ekonomických problémov mu môflu skomplikova ŕivot aj ur ité politické riziká, najmä otázky postoj novej vlády, ktorá vzíde z tohtoro ných parlamentných volieb, k agrárnej a vidieckej politike.

Reichbauer, O. (2004) tvrdí, fle lenstvo v Európskej únii nám nepriná-a len mnofstvo výhod, ale aj mnofstvo povinností, pri om za najdôleffitej-iu moŕno považova pokračujúce zblifovanie právneho poriadku Slovenskej republiky k právnemu poriadku Európskych spolo enstiev a Európskej únie.

Chrastinová, Z. (2005) uvádza, fle vstup do EU bol sprevádzaný rôznymi o akávaniami aj v slovenskom po nohospodárstve. Komplexné efekty v kontexte so vstupom, vzh adom na krátkos asového obdobia, sa e-te výraznej-ie nesta ili prejavi . Rok 2004 bol prelomovým a po nohospodárske podniky sa prispôbovali meniacim sa ekonomickým podmienkam. V intenciách SPP EU bol zavedený mechanizmus administrácie a vyplácania podpôr. Podporami, ktoré sa stali zárukou pre komer né banky, sa zabezpe il prístup po nohospodárskych podnikov k cudzím zdrojom. Tm standardizovali sa daové podmienky. Na druhej strane roz-írením spolo ného trhového priestoru sa zostrila konkurencia a zvý-ená ponuka tovarov ovplyvnila realiza né ceny, trŕby a tým hospodársky výsledok po nohospodárskych podnikov.

Pod a **Boffka, M. (2002)** SPP je výrazne ochranárskou politikou vyspelých krajín s mimoriadne ve kým podielom opatrení priamo ovplyv ujúcich trh a príjmy po nohospodárov. Po nohospodárska politika Slovenska je podstatne viac orientovaná na -trukturálne opatrenia a opatrenia vedúce k netrhovej stabilizácii príjmov po nohospodárov.

Seren é-, R. (2002) uvádza, že implicitný cieľ SPP EÚ je ochrana výrobcov zabezpečená prostredníctvom vyšších domácich cien ako sú ceny na svetovom trhu. Na dosiahnutie cieľa sa využívali nástroje (dovozné clá, vývozné dotácie, priame platby, dotácie spracovateľom, pôdna lefiaca sadzba, výrobné kvóty...), ktoré deformujú trhové prostredie, pôsobia proti liberalizácii svetového obchodu a dostali SPP EÚ spolu s ostatnými faktormi do krízy. Medzi hlavné faktory patria vysoké finančné náklady, neúčinnosť, neúplnosť, negatívne environmentálne dopady, rozšírenie EÚ a záväzky voči Svetovej obchodnej organizácii (WTO).

SPP podľa **Jankó, J., Šahela, R. (2002)** je záležitosťou výlučne EÚ a jej cieľom je zabezpečiť na jednej strane rozumné ceny pre spotrebiteľov a na druhej strane slušné príjmy pre poľnohospodárov. Preto únia vytvára jednotný poľnohospodársky trh a uplatňuje princíp jednotných cien, finančnej solidarity a preferencií. SPP je jednou z najdôležitejších politík EÚ, a každoročne sa na ňu vynakladá asi 45 percent celého rozpočtu. O politike rozhoduje Európska rada na základe prerokovania v Európskom parlamente. Spoločná politika umožnila Európskemu spoločenstvu stať sa v oblasti poľnohospodárstva sebestačným, no jeho ceny v porovnaní so svetovými boli príliš vysoké a poľnohospodárstvo príliš drahé. Od roku 1962 preto SPP zaznamenala viaceré reformy.

Haj-el, R. (2002) vo svojej publikácii uvádza, že cieľom SPP je pomocou technického pokroku a optimálneho využitia pracovných síl zvýšiť produktivitu poľnohospodárstva, zlepšiť život na vidieku, zvýšiť príjmy farmárov, stabilizovať trhy a zaisťovať primerané ceny produktov pre spotrebiteľov. SPP chráni európskych farmárov pred lacnejšími dovozmi a uplatňuje princíp finančnej solidarity.

Ako je publikované v článku časopisu **Svetové pôdohospodárstvo (2004)** Poľnohospodárstvo EÚ chce byť rôznorodým, udržateľným a konkurencieschopným sektorom hospodárstva. Okrem plnenia svojej úlohy pri produkovani potravín sa stará aj o vidiek, ochranu prírody a významnou mierou prispieva k životaschopnosti vidieckych oblastí. Súčasne SPP je pre spoločnosť politikou voľby. Bez potreby spotrebiteľov, daňovníkov a spoločnosti by EÚ nemohla pomáhať poľnohospodárstvu, ktoré je nevyhnutným predpokladom zamedzenia rizika opúšťania pôdy, degradácie životného prostredia na vidieku, straty zamestnanosti a úpadku spoločenského postavenia mnohých vidieckych oblastí. Okrem toho SPP a ostatné politiky EÚ vedú k vytváraniu obrovského jednotného trhu únie s poľnohospodárskym tovarom a pomáhajú Únii stať sa hlavným svetovým hráčom v poľnohospodárstve, pokiaľ ide o potraviny.õ

SPP sa často uvádza ako príklad obmedzovania obchodu, bez ktorého by napríklad chudobné africké krajiny na tom mohli byť oveľa lepšie vďaka exportu potravín do EÚ. Veci však z hľadiska nie sú také jednoduché. Africké krajiny veľa potravín na vývoz nemajú. Je to problém súvisiaci napríklad s problémom hladomoru. Ako dokazujú mnohé empirické štúdie, moderné hladomory nebývajú dôsledkom nedostatku potravín v regióne alebo často dokonca ani v danej krajine. Chudobné krajiny často vyvážajú potraviny na lukratívne zahraničné trhy, aj keď doma domáceho obyvateľstva hladuje. Typickým bol v tomto príklade Nigeru, uvádza vo svojom článku **Draxler, J. (2005)**. Navyše, CAP zabezpečuje, aby každá európska krajina bola viac-menej potravinovo sebestačná. Je to dôležité jednak z hľadiska rovnováhy vývoja miest a vidieka a hlavne zabezpečovania sa proti prílišnej sile potravinárskych koncernov (čo tie môžu robiť, ukazuje príklad USA a štruktúry stravy populácie v tejto krajine).

1.2 Po nohospodársky podnik

Ako uvádza **Dvořák, M. (2001)** družstvo je spoločenstvo neuzavretého počtu osôb (združenie osôb) založené za účelom podnikania, alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych, alebo iných potrieb svojich členov. Na rozdiel od obchodných spoločností zaoberajúcich sa podnikateľskou činnosťou za účelom dosiahnutia zisku, družstvá z historického pohľadu vznikali ako tzv. svojpomocné spoločenstvá, ktoré zabezpečovali hospodárske a sociálne záujmy svojich členov.

Gozora, V. (2005) diferencuje po nohospodárske podniky podľa veľkosti skupín, pričom zdôrazňuje rozdiely v podnikateľskej úspešnosti, ktoré možno charakterizovať nasledovne:

Malé podniky sú podnikateľské subjekty, v ktorých počet zamestnancov nepresahuje 24 a objem tržieb dosahuje do 20 mil. Sk. Spravidla sú to po nohospodárske a lesné podniky nie väčšie ako 1200 ha so ziskom do 5 mil. Sk. Príležitostne sa prispôbujú požiadavkám trhu, sú flexibilné a kapitálovo menej náročné dosahujúce vysokú produktivitu práce, na druhej strane sú však veľmi stratové, zadlžené úverovo zaťažené.

Stredne veľké podniky: počet zamestnancov sa pohybuje od 25 do 500 zamestnancov a objem tržieb dosahuje do 500 mil. Sk. Plošná koncentrácia je ohraničená 3000 ha a ziskom do 30 mil. Sk. Prispôbujú sa zmeneným podmienkam, vyfukujú veľké

---

kapitálové vstupy a dosahujú –standardnú likviditu. Sú najmenej zadlžené a úverovo zaťažené s najnižšou produktivitou práce a sú neziskové.

Veľké podniky: presahujú vo všetkých kritériách stanovený rámec pre stredne veľké podniky. Z hľadiska podielu na trhovách výkonoch a počte pracovných síl dosahujú len 10% zastúpenie. Pomalšie sa prispôbujú meniacim sa trhovým podmienkam, dosahujú najvyššiu zadlženosť a úverovú záťaž, vykazujú najvyššiu produktivitu práce, najnižšiu stratovosť a sú likvidné. Veľké veľkostné skupiny podnikov sú právne rovnocenné a ekonomicky podporované. Vzájomne sa dopájajú na trhu agropotravinárskych výrobkov. Úspešne spolupracujú vo výrobných a obchodných inštitúciách. Príkladom je dobrá spolupráca malých a veľkých podnikov vo vyspelých ekonomikách.

Hron, J. (2003) si všimá, že každý podnikateľský subjekt, každá firma sa chová v spoločenskom a ekonomickom prostredí v závislosti na faktoroch vonkajšieho a vnútorného prostredia. Cieľom konkurenčného prostredia je vytvoriť také podmienky, aby každá firma za predpokladu efektívneho využívania prírodno-technických a ľudských zdrojov v súlade so spoločenskými požiadavkami mohla nielen prežiť, ale sa aj rozvíjať. Preto je pri riadení nevyhnutné využívať všeobecne platné princípy projektovania a strategického riadenia.

A. Faktory vonkajšieho prostredia

Predpokladom charakteristiky vonkajšieho prostredia je vymedzenie relevantného prostredia faktorov, ktoré môžu podnik ovplyvňovať. Vonkajším prostredím podniku je zjednodušene povedané všetko, čo sa nachádza na vonkajšku firmy. Pre potreby strategického analyzy sú však zaujímavé len tie faktory, ktoré majú vplyv na firmu t.j. vnútorné faktory firmy. Jednotlivé faktory vonkajšieho prostredia je možné rozdeliť do nasledujúcich štyroch segmentov:

Spoločenský zázemie a faktory súvisiace so spôsobom života ľudí vrátane životných hodnôt.

Technologický zázemie a faktory, ktoré súvisia s vývojom výrobných prostriedkov, materiálov, procesov a know-how.

Ekonomický zázemie a faktory, ktoré súvisia s tokom peňazí, tovarov, služieb, informácií atď.

Politický (politicko-právny) obsah a faktory, ktoré súvisia s distribúciou moci medzi nami, vrátane jednaní miestnych a zahraničných vlád.

B. Faktory vnútorného prostredia

- typ vlastníckych vzťahov
- úroveň prírodných a technických zdrojov
- úroveň technologických procesov
- kvalifikácia manuálnych pracovníkov
- úroveň marketingového manažmentu
- štruktúrne usporiadanie jednotlivých prvkov

Bervidová, L. (2001) konštatuje, že základným predpokladom výkonnosti každého poľnohospodárskeho podniku a teda aj poľnohospodárstva je efektívne využitie základných výrobných faktorov, t.j. práce, pôdy a kapitálu. Za rozhodujúci výrobný faktor pritom môžeme označiť prácu. Práca ako cieľavedomá činnosť, ktorej nositeľom je človek, uvádza do pohybu ostatné výrobné faktory a pretvára prírodné predmety do takej podoby, ktorá umožňuje splniť na uspokojovanie jeho potrieb a sú predpokladom jeho existencie. Pracovný tím vytvára podmienky k tomu, aby sa reprodukovala sama osebe ako výrobný faktor má stále vyššiu úroveň a súčasne vytvára zdroje pre reprodukciu a zdokonaľovanie ostatných výrobných faktorov.

Efektívnosť využitia práce ako výrobného faktora je všeobecne vyjadrovaná úrovňou produktivity práce. Produktivita práce je definovaná ako účinnosť ľudskej práce vynaloženej pri tvorbe užitočných statkov. Vyjadruje sa množstvom týchto statkov pripadajúcich na jednotku vynaloženej práce.

Poľnohospodárstvo je charakteristické svojimi odlišnosťami v poľnohospodárskej výrobe. K najvýraznejším odlišnostiam poľnohospodárskej výroby podľa **Paľku, J. (2004)** patria:

- biologická podstata výroby: je daná vplyvom ostatných faktorov na živý organizmus (pôdu, rastlinu, zvieru). Tento živý organizmus prechádza rôznymi vývojovými fázami, z čoho vyplývajú aj rozdielne nároky na vstupy a prostredie. Okrem toho z biologickej podstaty vyplýva aj nepretržitá reprodukcia biologických organizmov a tiež úzka nadväznosť výrobných procesov rastlinnej a živočíšnej výroby,
- časový nesúlad výrobnéj a pracovnej doby: príkladom je výrobné obdobie zimnej pšenice, ktorá trvá približne 300 dní, kým pracovný proces 2-dni.

-
- nízka cyklickos výroby, ktorá vo väčšine odvetví rastlinnej výroby predstavuje jeden výrobný proces za rok a závislosť od ročných období, ktorá je veľmi výrazná hlavne v odvetviach rastlinnej výroby,
  - závislosť od pôdných a klimatických podmienok: je rozdielna podľa výrobných podmienok Slovenska
  - rizikovosť výroby: je charakteristická najmä pre odvetvia strukovín, repky a podobne
  - vysoké materiáľno-technické vybavenie: spravidla priaznivo ovplyvňuje priebeh biologických procesov, ale zároveň znižuje rizikovosť v poľnohospodárskej výrobe
  - viacproduktovosť poľnohospodárskej výroby: je daná tým, že z jednotlivých výrobných procesov vychádza niekoľko produktov, ktorých zber a spracovanie si vyžaduje ďalšie vstupy.

Kvietková, A. (2009), uvádza, že poľnohospodárske družstvá musia čeliť rovnakým problémom, ako ostatní poľnohospodári. Ide najmä o nestabilitu poľnohospodárskeho trhu, znížovanie cien komodít a iné vonkajšie faktory, ktoré poľnohospodári nevidia sami reálne ovplyvniť a musia sa im dokázať prispôbiť. V prípade klasických družstiev to však nie je také jednoduché. Na rozdiel od ostatných sa totiž klasické družstvá potýkajú aj s vnútornými problémami a nedostatkami, ktoré im bránia flexibilne reagovať na zmeny vonkajších podmienok a teda aj prežiť. Ide o nedostatky súvisiace najmä s neefektívnou vlastníckou štruktúrou a fungovaním. Tie sťažujú proces riadenia, a tým negatívne ovplyvňujú celkový stav a vývoj družstva. Výsledkom je to, čo sledujeme v súčasnosti. Aj keď vonkajšie podmienky sú rovnaké pre všetkých, väčšina klasických družstiev má horšie ekonomické výsledky ako ostatní, nemá finančné zdroje, nemôže svojim členom vyplácať podiely zo zisku a je ohrozená útokmi zvonku. Takýto stav nie je prospešný pre nikoho v družstve, ani pre družstvo ako také.

Paška, (2002) konštatuje, že poľnohospodárska výroba plní nasledovné funkcie:

- výrobná funkcia spočíva v zhodnotení prírodno-klimatických podmienok, najmä produkčnej úrodnosti pôdy, efektívneho využitia výrobných zdrojov a existujúcej kapitálovej vybavenosti pre dosiahnutie potrebnej poľnohospodárskej produkcie a následného zisku,

-
- národohospodárska funkcia ó spo íva v príspevku vyuffívania po nohospodárskej pôdy, ktorá je predpokladom alebo priamo pomáha k rozvoju iných hospodárskych odvetví,
  - ekonomická funkcia ó spo íva v príspevku odvetvia pri tvorbe masu hrubého domáceho produktu a tiefl pri tvorbe zdrojov na akumuláciu, investície a spotrebu,
  - sociálna funkcia ó spo íva v prínose odvetvia pri rie-ení celkovej zamestnanosti a vyuffívání disponibilných pracovných zdrojov. Nezanedbate ný je aj prínos odvetvia pri demografickej reprodukcii obyvate stva a jeho vplyv na procesy migrácie a mobility obyvate stva,
  - kultúrna funkcia ó spo íva v úlohe odvetví po nohospodárskej výrobe daného územia pomôc zachova historickú -truktúru osídlenia, stavebných pamiatok, sídelných spolo enstiev a pod.,
  - ekologická funkcia ó je daná takým vyuffíváním po nohospodárskej pôdy a zabezpe ovaním výroby, ktoré umofní udrflanie reliéfu a charakteru krajiny, ochranu vodných zdrojov, ovzdu-ia a samotnej pôdy, chránených prírodných celkov a výtvorov, vzácnych biocenóz a pod.

Po nohospodárstvo má v krajinách strednej a východnej Európy ve ký význam. Na Slovensku pre-la po nohospodárska výroba od roku 1989 výraznou zmenou, o bolo spôsobené hlavne transformáciou ekonomiky z centrálne riadenej na trhovú a s tým súvisiacou zmenou vlastníckych pomerov.

Zoborský, I., M.(2001) rozoberá ekonomické výrobné podmienky predstavujúce súbor inite ov, ktoré ur ujú rozsah, -truktúru a celkové ekonomické výsledky po nohospodárskej výrobe. Pod a toho, i sa spolo ensko-ekonomické podmienky dotýkajú jedného , skupiny, alebo v-etkých podnikate ských subjektov, leníme ich na:

- mikroekonomické (vnútorné) ó spravidla ovplyv ujú jeden podnik
- makroekonomické (vonkaj-ie) ó pôsobia na v-etky subjekty

Medzi mikroekonomické výrobné podmienky (vnútorné ekonomické podmienky po nohospodárskeho podniku) zahr ujeme: ve kos podniku, zameranie podniku, hospodárska poloha podniku (vnútorná a vonkaj-ia), kultúrna úrove pracovníkov podniku, investičná a materiálová vybavenos podniku a al-ie.

Ve kos po nohospodárskeho podniku je daná nielen rozsahom pôdneho fondu (výmerou), ale najmä rozsahom (objemom) výroby. Stanovenie optimálnej plo-nej

---

ve kosti po nohospodárskeho podniku je problém ve mi zložitý, pretože túto dôležitú mikroekonomickú podmienku ovplyvňuje mnoho iných ov.

Od roku 2000 u nás medzi najväčšie podniky podľa priemernej výmery obhospodarovanej po nohospodárskej pôdy patrili obchodné spoločnosti, ktoré vznikli z bývalých štátnych majetkov. Družstevné podniky v priemere obhospodarovali okolo 1500 ha po nohospodárskej pôdy. Priemerná veľkosť individuálnych súkromných farm (SHR) je okolo 10 ha. Hospodárenie agropodnikateľov s veľkou výmerou je založené na nájme pôdy od veľkého množstva drobných vlastníkov. To, že po nohospodárska pôda je obhospodarovaná predovšetkým veľkými podnikmi je našou veľkou konkurenčnou výhodou.

Výrobné zameranie podniku vo významnej miere závisí od prírodných podmienok. Prítom subjekty nedokážu rovnako využiť podmienky, v ktorých hospodária. Výsledky podnikateľských podnikov aj v rovnakých prírodných podmienkach môžu byť rozdielne.

Hospodárska poloha podniku:

- vonkajšia hospodárska poloha podniku je charakterizovaná jeho vzdialenosťou od odberateľských a dodávateľských organizácií, spotrebiteľských centier, významných inštitúcií a pod. Dôležitá je nielen vzdialenosť, ale aj možnosti využitia dopravy, spojov, sociálnych, kultúrnych a iných zariadení. Podľa uvedených a ďalších faktorov poznáme podniky s priaznivou a nepriaznivou vonkajšou hospodárskou polohou.
- vnútorná hospodárska poloha podniku je charakterizovaná vzdialenosťou pozemkov od hospodárskeho strediska, koeficientom scelenosti pozemkov a veľkosťou pohybu v hospodárskom stredisku.

Po nohospodárske družstvá podľa **Bandlerovej, A. (2001)** nie sú vlastníckymi po nohospodárskej pôdy, ale túto prenajímajú najmä od svojich členov, ale aj od iných vlastníkov (ne členov, štátu, cirkvi a pod.) na základe nájomných zmlúv uzatváraných s vlastníckymi po nohospodárskej pôdy.

Družstevné podnikanie na Slovensku vykazuje odlišnosti od družstevného podnikania iných európskych štátov.

Napriek jednej právnej úprave máme 2 druhy po nohospodárskych družstiev:

- po nohospodárske družstvá, ktoré vznikli pred rokom 1992 (tie, ktoré prešli transformáciou),

-
- po nohospodárske družstvá, ktoré neprešli transformáciou

Tie po nohospodárske družstvá, ktoré prešli transformáciou je možné charakterizovať :

- zadĺženosť
- majetkové práva majú v ňom osoby, ktoré nie sú ich členmi, čo je nevýhodné pre obe strany, keďže oprávnené osoby, ktoré nie sú členmi nemôžu zasahovať do riadenia družstva, na druhej strane členovia nie sú výlučnými vlastníkami družstva

tam, kde členská schôdza rozhodla o vydaní družstevných podielnických listov zákon ex lege nie rozhodnutie členskej schôdzy môže prikazovať, že hlasovanie sa nerovná 1 k 1.

Ako uvádza vo svojom článku **Gubová, M. (2005)** nevyhnutnou podmienkou podnikateľskej úspešnosti po nohospodárskych subjektov a prvovýrobcov je aj reštrukturalizácia výroby s ohľadom na konkrétne pôdno-klimatické podmienky, existujúce podnikateľské prostredie a spoločensko-ekonomické pomery vôbec, ale aj skutočnosti súvisiace s uplatňovaním pravidiel Spoločnej po nohospodárskej politiky po vstupe do Európskej únie.

Ekonomicky úspešný podnik, ktorého výrobný proces a reprodukčné parametre sa pohybujú nad hranicou, resp. na hranici samofinancovania si zabezpečuje potreby vyplývajúce z reprodukcie majetku prostredníctvom tzv. interných zdrojov. **Grznár, M. a Szabo, J. (2005)** sa domnievajú, že ostatné podnikateľské subjekty, ktoré sa nevyznačujú kladnými hospodárskymi výsledkami, sú odkázané predovšetkým na využívanie externých zdrojov financovania svojich potrieb.

1.3 Konkurencieschopnosť

Grznár, M. a Szabo, J. (2001) uvádzajú, že konkurencieschopnosť je širší pojem, možno o nej hovorí v národohospodárskom rámci ako schopnosť po nohospodárstva krajiny obstáť na konkurenčných trhoch, ako aj v rámci podnikovom ako o schopnosti podniku obsadiť na konkurenčnom trhu primerané miesto. Konkurencieschopnosť znamená, že podnik predáva svoje výrobky za ceny, ktoré mu pokrývajú náklady, čo mu umožní urobiť reprodukciu vecných i ľudských výrobných zdrojov.

Konkurencieschopnosť krajiny i jednotlivých podnikov v agrárnom sektore však významne ovplyvňujú cenové podpory, kompenzačné platby, dotácie do vstupov,

---

exportné dotácie a ďalšie podpory. Tým, keď podnikateľské subjekty majú diferencovanú mofnosť obdĺhateľných dotácií, môže to ovplyvniť konkurenčné pozície jednotlivých podnikov. Jednou z príčin nížšej konkurencieschopnosti slovenského poľnohospodárstva je vysoká spotreba vstupov na jednotku pridanej hodnoty. I keď tento parameter je poznamenaný domácimi cenovými reláciami, v oblasti efektívnosti vyúšťívania vstupov sú obsiahnuté veľké rezervy rastu produkčnej výkonnosti i konkurencieschopnosti poľnohospodárstva SR.

Grego, L (2001) konštatuje, že pri hodnotení konkurencieschopnosti agrárneho sektora a z hľadiska jeho udržateľného rozvoja je nevyhnutné brať do úvahy aj existenciu mimo produkčného rozmeru poľnohospodárstva. Podpora tohto rozmeru poľnohospodárstva nestojí len na argumentoch politického a spoločenského charakteru, ale má aj svoje ekonomické opodstatnenie. Pri existencii produkčných externalít dochádza k trhovému zlyhaniu, opodstatnenému zásahu štátu na trhu v snahe o maximalizáciu celospoločenského blahobytu. Konkrétna forma tohto zásahu však môže mať rôzne výhody, resp. nevýhody a obmedzenia.

Problém životaschopnosti a konkurencieschopnosti slovenských farmárov ako uvádza **Haspra, R. a Šuríková, B. (2005)** bol predmetom ťastých diskusií už v predvstupovom období do Európskej únie a je mimoriadne aktuálny aj v súčasnosti. Na základe výsledkov monitoringu sú slovenskí farmári životaschopní a vo väčšine aj schopní konkurenčne obstáť v súťaži s farmármi štátov Európskej únie. Problém konkurencieschopnosti a tým aj životaschopnosti podnikov je veľmi náročný a zložitý. Nedajú sa posúdiť, len jedným, dvomi ukazovateľmi, resp. na základe dosiahnutých výsledkov za jeden rok. Ide o jav zahrňujúci celý komplex kritérií vplývajúcich na hospodársky výsledok, ktorý v nemalej miere ovplyvňujú aj nepoľnohospodárske činnosti poľnohospodárskeho podniku.

Ekonomická efektívnosť poľnohospodárskeho podniku bola a je ovplyvnená viacerými faktormi, tvrdí **Chrastinová, Z. (2005)**. Je to samotný prístup manažmentu, resp. vlastníkov podnikov, prejavujúci sa v spôsobe riadenia, flexibilita k inováciám výroby, neúmernom rozložení a zvládnutí podnikateľského rizika vzhľadom na veľkosť podniku. Okrem toho je to vnútorná ekonomická štruktúra podnikov súvisiaca s majetkovým vybavením a jeho vyúšťívaním, finančnými nákladmi (nákladovými úrokmi) na obstaraní cudzieho kapitálu, štruktúrou kapitálu, (nižší podiel vlastného kapitálu), ako aj vplyv ostatných faktorov (cena pracovnej sily), veková štruktúra podnikov, úroveň finančných prostriedkov.

Jedným z k ú ových cie ov európskej politiky je zlep–enie konkurencieschopnosti po nohospodárstva a lesníctva a posilnenie dynamiky podnikania v po nohospodárskej výrobe. Konkrétne to znamená podporu pomocou znalostí, podporu modernizácie a inovácie pri produkcii potravín, zameranou predov–etkým na malé a stredné podniky, re–trukturalizácie po nohospodárstva s cie om zvý–i jeho konkurencieschopnos a stabilizova pracovné miesta na vidieku, pí–u **St ele ek, F. ó Lososová, J. ó Radek, Z. (2006)**

Na otvorenom trhu **Gallardo a kol. (2003)** považuje za konkurencieschopnú takú farmu, ktorá je schopná predáva svoje produkty vo svetových cenách pokia výnosnej–ie faktory produkcie tvoria menej výnosnej–iu rove na trhu. Výnosnos faktorov je potom šflivotneõ dôleflitá. Z toho vyplýva, fle jedným zo spôsobov ako sa sta konkurencieschopnou farmou, je analyzova v–etky produk né faktory v rozdielnych spôsoboch verejnej podpory.

Pod a **Módos (2001)** konkurencieschopný podnik je ten, ktorý dokáfl v dlhodobom asovom horizonte pri vykonávaní jednotlivých aktivít dosahova zisk, ako aj udržla alebo roz–irova svoju pozíciu na domácom a zahrani nom trhu.

šDruflstvo ako hospodárska organizácia trhovej ekonomike sú affl s ostatnými konkurentmi o výrobné initele. Len ak získava dostatok zdrojov na trvalú obnovu svojich výrobných faktorov, je konkurencieschopné. Problémom po nohospodárskeho druflstva je to, fle len sa vzdáva ekonomickej identity a suverenity, lebo zveruje svoje výrobné prostriedky vrátane svojej pracovnej sily druflstvu, ako aj to, fle len je v dvojakej role: sú asne spoluvlastníka podniku a klienta, resp. námedzného pracovníka,õ povedal **Blaas, G. (2010)**. Pod a jeho slov sú trflby z predaja vlastných výrobkov a sluffieb na hektár v po nohospodárskych druflstvách priblifne o –estinu nifl–ie, ako v obchodných spoloč nostiach. Súvisí to s nifl–ou intenzitou vyufflívania pôdy. Na druhej strane druflstvá realizujú úsporný model vynakladania materiálových vstupov do výroby, ím dosahujú ich efektívnej–ie vyufflívania. Po nohospodárske druflstvá teda majú potenciál a je potrebné vytvori podmienky na to, aby ho mohli naplno vyuffli . Po nohospodárske druflstvá typu na–ich, ktoré vznikli transformáciou po roku 1990, nie sú v európskom ani svetovom meradle roz–írené,õ hovorí Gejza Blaas. Dop a, fle ekonomické teórie tvrdia, fle v konkurencii s rodinnou farmou a kapitalistickým podnikom je PD znevýhodnené. Analýza niektorých ekonomických ukazovate ov vývoja PD za posledných 10 rokov ukázala, fle nezaostávajú za inými právnymi formami podnikania v efektívnosti zhodnocovania variabilného a fixného kapitálu

---

v po nohospodárskej výrobe a iných inostiach, ale dosahujú nízku celkovú rentabilitu, dôležitú pre hodnotenie návratnosti investícií. Z rôznych prí in sú znevýhodnené pri vyuffivání racionaliza ných efektov substitúcie flivej práce kapitálom, okrem iného aj s afleným prístupom k zdrojom financovania prevádzkových a investí ných potrieb. V dôsledku toho výrazne zaostávajú v obnove a rozvoji výrobného aparátu, inovácie a diverzifikácie iností, najmä preto, fle do družstiev nevstupuje externý kapitál. Zmenu by mohla prinies inovácia rozhodovacích priorit družstevných orgánov oblasti investovania a získavania externých zdrojov a nové in-titucionálne schémy zo strany ich poskytovate ov.

1.4 Podpory v po nohospodárstve

Pod a **Gozoru, V. (2005)** sa efektívnym nástrojom agrárnej politiky -tátu stali dotácie. Podnikateľské subjekty ve mi citlivo reagujú na podporné prostriedky z kvalitatívneho h adiska, ako i z h adiska platobného kalendára. Pre mnohé z nich sú dotácie jediným zdrojom prostriedkov na re-štrukturalizáciu výrobných programov, na obnovu a modernizáciu technológií a al-ieho financovania regulácie. Spolu s ním boli stanovené základné nástroje podpory a organizovania agrárneho trhu s mliekom a obilninami. V cenovej oblasti ide o pevné garantované ceny vybraných po nohospodárskych koodít a podporné prostriedky pri -tátnom interven nom nákupe, exportné dotácie pri vývoze a vyrovnávacie dávky pri dovoze, vývozné a dovozné licencie.

Jank , J., S ahel, R. (2002) uvádzajú, fle priame platby sú ur ené na podporu po nohospodárov a príjmov ich domácností. Z krátkodobého h adiska by niŕ-ia úrove priamych platieb mohla ovplyvni relatívnu úrove ich príjmov, ale nemala by ma vplyv na cenu, úrove i kvalitu produkcie, teda na konkurencieschopnos fariem. Z dlhodobého h adiska to bude ma , samozrejme, vplyv na ich likviditu a schopnos investova . Komisia preto navrhuje cielené nástroje na podporu investícií a re-štrukturalizáciu v rámci posilnených programov vidieka. Investície, re-štrukturalizácia a schopnos iasto ne samozásobiteľských fariem uplatni sa na trhu sú k ú om ku skuto nej konkurencieschopnosti po nohospodárskych sektorov v nových lenských -tátov.

Blaas, G. (2005) konštatuje, že vstup do EÚ s jej ústrednými dotáciami systémami môže slovenskému poľnohospodárstvu pomôcť k tvorbe trvalejších ziskov.

Haluza, I. (2005) uvádza, že výšie dotácie za iných posúva doteraz stratové poľnohospodárstvo k významnejším ziskom. Dotácie pomáhajú aj celkovej modernizácii agrosektora a veľmi rýchlo prispeli aj k zlepšeniu vzťahov firiem s bankami. Tie považujú dotácie za dostatočnú záruku, a tak zaľahli farmárom poskytovať pôžičky vo väčšom rozsahu ako doteraz.

Od roku 2004 sa podľa **Gavová, V., Obedová, M. (2007)** dostávajú agropodnikatelia podpory v súlade so zásadami Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ a jej príslušnými nariadeniami. Ide o opatrenia na podporu trhu, priame platby a opatrenia na podporu rozvoja vidieka. Navyše sú poskytované národné podpory (úľahová pomoc) na ciele, ktoré nie sú podporované v rámci SPP EÚ. Celkové výdaje do poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva v roku 2005 oproti roku 2004 vzrástli o 40%. Na zlepšenie trhu sa najviac podieľali vyplatené platby v rámci organizácie trhu na rozvoj vidieka. Na rozvoj vidieka bol v roku 2005, oproti roku 2004, vyplatený dvojnásobný objem finančných prostriedkov, keď okrem príplatkov pre znevýhodnené oblasti sa vyplácali aj projektovo orientované platby, hlavne v rámci Sektorového operačného programu Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (SOP PaRV). Nárast finančných prostriedkov bol zaznamenaný pri všeobecných slúžbách, najmä zvýšením výdavkov na vedu a výskum (o 31,5%). V roku 2005 sa zvýšila podpora obstarávania financií do PP nielen z programu SAPARD, ale významnou mierou prospela k tomu aj podpora programu SOP PaRV v objeme cca 2 mld. Sk. U priamych platiach došlo v roku 2004 k trojnásobnému zvýšeniu v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

Vstup do EÚ so sebou priniesol SPP a v rámci nej uplatňované podpory, tvrdí **Izakovičová, B. (2005)**. Tiež spomína, že už v minulých rokoch, v období pred vstupom do EÚ, prebiehala v SR postupná harmonizácia legislatívnych noriem s európskymi normami. Pri implementácii SPP EÚ boli vytvorené podmienky na prevzatie a uplatňovanie základných nariadení a smerníc EÚ v rámci Spoločnej organizácie trhu s jednotlivými komoditami.

Europoslanec **Baco, P. (2009)** konštatuje, že kým podporu trhovej ceny vo veľkej miere platili spotrebiteľia (vo vyšších cenách potravín), priame platby sú transfermi z rozpočtov a platia ich daňovníci. Reforma z roku 1992 podstatným obmedzením podpory trhovej ceny a zavedením priamych (kompenzačných) platiach prispela k riešeniu problému prebytkov potravín. Pre legitimáciu priamych platiach na

---

produkcii sa v rámci uruguajského kola GATT našlo riešenie v podobe šmodrej schránky. Obmedzenie podpory trhovej ceny umožnilo, aby EÚ vyhoveda požiadavkám na redukciu vonkajšej ochrany (tarifikácia a následné znížovanie colných sadzieb). Reforma z roku 2000 pokračovala v duchu reformy z roku 1992 ďalším obmedzením podpory trhovej ceny u obilia a hovädzieho mäsa a mlieka a jej kompenzovaním platbami na plochu a na zvieratá. Nasledujúca reforma z roku 2003 urobila ďalší krok v uvoľnení väzby medzi podporou poľnohospodárstva a výrobou, tým že zaviedla odviazané priame platby. Tiež sa presadila povinná modulácia, prevádzanie rozpočtových zdrojov na priame platby na opatrenia na podporu rozvoja vidieka. V cieľoch SPP sa ešte viac zdôraznili environmentálne hľadiská (zavedením podmienky, že na priame platby je nárok len ak ich príjemca spĺňa požiadavky 18 predpisov o ochrane životného prostredia a zvierat – tzv. cross compliance) a význam poľnohospodárstva pre vidiecky rozvoj. Touto reformou si EÚ pripravila pôdu pre úspešné zvládnutie. Jednotná platba na farmu bola vytvorená na kompenzačnom princípe, tak ako pri predchádzajúcich reformách. Eliminovaním sa tak redistribučné efekty reformy. Reforma umožnila (v nových členských štátoch, ktoré uplatnili SAPS obligatórne zaviedla) aj regionalizačnú schému, ktorá uľahčí redistribučné efekty má. Pretože odviazaná priama platba poskytuje uľahčujúci pôdy nárok na príjem bez požiadavky na jej výrobu, je to faktor, ktorý pôsobí na rast cien pôdy a nájomného. Úroveň podpory poľnohospodárstva, meraná ukazovateľom PSE (podiel podpory na celkovej hodnote produkcie vyjadrený v percentách) sa po niekoľkých refoch znížila ani nie o jednu pätinu. V priemere rokov 2004-2006 celková podpora poľnohospodárstva meraná ukazovateľom PSE bola 34%, kým v období pred reformami 1986-1988 to bolo 41%. Prítom podiel výdavkov pre SPP na celkovom rozpočte EÚ klesol na polovicu. Výrazne sa však zmenila skladba podpory. Podiel trh deformujúcich podpôr (podpora trhovej ceny, platby viazané na produkciu a platby viazané na vstupy) na celkovom odhade podpory výrobcov (PSE) klesol v uvedenom časovom rozpätí z 93% na 55%. Výrazné bolo zníženie samotnej cenovej podpory, farmárske ceny sa v rokoch 2004-2006 znížili na úroveň 28% nad svetovými cenami.

Europoslanec **Baco, P. (2009)** tiež tvrdí, že Spoločná poľnohospodárska politika EÚ, napriek doterajším reformám, stále zabezpečuje prostredníctvom rozličných nástrojov podpory približne 30% hrubých príjmov poľnohospodárov. Súčasne podoba Spoločnej poľnohospodárskej politiky sa značne odlišuje od tej, ktorá

---

sa vytvorila v po iato nom období jej existencie (1958) a prvou reformou v roku 1992. Ciele stanovené v l. 37 Rímskej zmluvy sa nezmenili a neboli ani nikdy spochybnené.

Konkrétne to bolo:

- zabezpe i primeranú fivotnú úrove po nohospodárov
- stabilizova trhy
- zabezpe i riadne zásobovanie obyvate stva potravinami

Mí níkmi vývoja boli reformy v roku 1992 (McSharryho reforma), v roku 1999 (Agenda 2000) a reforma v roku 2003. Pôvodne bola SPP založená na administratívne nenáro nom mechanizme vonkaj-ej ochrany a podpory vnútorného trhu nástrojmi (dovozné clá, vyrovnávacie dávky, in-titucionálne ceny, interven né nákupy), ktoré pôsobením na dopyt a ponuku na domácom trhu ovplyv ovali trhové ceny a tak vplývali na príjmy ro níkov. Postupne bol tento jednoduchý mechanizmus podpory po nohospodárov prostredníctvom regulácie trhu nahradzovaný náro ným systémom priamych transferov, vyfľadujúcim zlofíté aloka né a kontrolné mechanizmy, ktoré mali zabráni zneuffivaniu tohto systému. Dôvody pre postupné reformy SPP boli v podstate tieto:

1. Podpora trhovej ceny viedla k obrovskému rastu produkcie a následne k prebytkom, ktoré enormne zvy-ovali verejné zásoby, ktoré sa realizovali na zahrani ných trhoch pri nízkych cenách, o bolo potrebné kompenzova exportnými dotáciami
2. Pofľiadavky na verejné zdroje na udrfľiavanie systému podpory po nohospodárstva za ali by neúnosné.
3. Proces liberalizácie svetového trhu agropotravinárskymi výrobkami v rámci multilaterálnych obchodných dohôd (GATT, WTO) nútil EÚ k opú-aniu nástrojov podpory po nohospodárstva klasifikovaných ako nástroje deformujúce slobodný trh. Doteraj-ie reformy sledovali preto zámer zameni podporu trhovej ceny a podpory vstupov podporou príjmov po nohospodárov formou priamej platby.

---

2 Cie práce

Cie om práce bolo analyzova poskytovani podpôr v po nohospodárstve v rámci Európskej únie. Práca je zameraná hlavne na poskytovanie priamych platieb ako jednej z najvýznamnejších polofiek vo financovaní po nohospodárstva EÚ. alej sme analyzovali poskytovanie podpôr do vybraného po nohospodárskeho podniku v regióne, PD Ivanka pri Nitre. Cie om práce bolo tiež zisti , i a ako vplývajú poskytnuté podpory do vybraného po nohospodárskeho podniku, na jeho konkurencieschopnos .

Bolo potrebné zamera sa aj na al-ie parciálne ciele:

- podmienky poskytovania priamych platieb
- podpory novým lenským štátom o priame platby v období 2007-2013
- priame platby v po nohospodárstve SR ako lenského štátu EÚ
- podpory poskytnuté Po nohospodárskemu družstvu Ivanka pri Nitre
- konkurencieschopnos PD na základe poskytnutých podpôr

---

3 Metodika

Pri spracovaní problematiky a na splnenie cie a diplomovej práce sme poufili nasledovný metodický postup:

1. štúdium literatúry zameranej na po nohospodárstvo EÚ a podporných prostriedkov v po nohospodárstve
2. Definovanie Spolo nej po nohospodárskej politiky a rozdelenie dotácií do rôznych druhov podpôr
3. štúdium literatúry a získanie podkladov o Spolo nej po nospodárskej politike a systéme jej podporných prostriedkov
4. Charakteristiku objektu skúmania
  - a. podpory v po nohospodárstve EÚ
  - b. podpory poskytnuté PD Ivanka pri Nitre
5. Metódu analýzy pre zistenie konkurencieschopnosti vybraného po nohospodárskeho podniku
6. Poufitie vzorcov na výpo et rentability
7. Analýzu a zhodnotenie získaných poznatkov

---

4 Výsledky práce

4.1 Po nohospodárstvo krajín EÚ a jeho podpora

Výmera po nohospodársky využívanej pôdy krajín EÚ-27 predstavovala v roku 2007 ve kos 161,6 mil. ha, čo znamenalo 43,1 % z celkovej plochy krajín EÚ-27. Staré členské krajiny (EÚ-15) sa podieľali 66,1 % na výmere celkovej využívanej po nohospodárskej pôdy krajín EÚ-27. Najväčší podiel dosahovalo Francúzsko (17,0 %), Nemecko (14,7 %) a Nemecko (10,5 %). Slovensko sa podieľalo len 1,1 %. Najvyšší podiel využívanej po nohospodárskej pôdy z celkovej pôdy konkrétnej krajiny mala Veľká Británia (68,7 %), Dánsko (62,6 %), Maarsko (62,4 %) a Írsko (60,6 %). Najmenej Fínsko (6,8 %) a Švédsko (7,1 %). Slovensko dosiahlo 39,4 % s medzierou poklesom o 1 p.b. Výmera po nohospodársky využívanej pôdy Slovenska bola najnižšia z krajín V-4 a oscilovala na úrovni Rakúska a Portugalska.

Podpora po nohospodárstva v krajinách EÚ-27 dosiahla 51,6 mld. €. Takmer 86,8 % tejto podpory bolo alokované v starých členských krajinách, predovšetkým Francúzsku (18,8 %), Nemecku (13,0 %) a Nemecku (12,5 %). Z celkovej európskej podpory 13,2 % (6,8 mld. €) pripadalo na krajiny prístupné do EÚ po roku 2004. V prepočte na ha po nohospodársky využívanej pôdy bola najvyššia na Malte. Podpora na Slovensku dosahovala 171,5 € na p.p. čo bolo najmenej z krajín V-4. Nižiu podporu malo už len Litva, Estónsko, Bulharsko a Rumunsko.

Po nohospodárska zamestnanosť v krajinách EÚ-27 dosiahla 12 mil. osôb, čo bolo o 10 % menej ako v roku 2006 s výraznejším poklesom v nových členských krajinách. Staré členské krajiny sa na po nohospodárskej zamestnanosti podieľali 46,9 %-ami. Najvyšší podiel na celkovej po nohospodárskej zamestnanosti EÚ malo Rumunsko (20,5 %) a Poľsko (19,1 %).

Tabu ka 1 Produkcia a podpora v po nohospodárstve v EUR/ha p.p.

Krajina	Produkcia		Podpora		% podpory z produkcie	
	2007	2008 odhad	2007	2008 odhad	2007	2008 odhad
EU-27	2 196,8	2 335,6	319,2	320,4	14,5	13,7
EU-15	2 464,2	2 575,6	369,3	-	15,0	-
esko	1 227,7	1 344,1	239,7	341,0	19,5	25,4
Ma arsko	1 650,3	1 899,7	269,4	297,1	16,3	15,6
Po sko	1 518,2	1 659,2	201,0	169,7	13,2	10,2
Slovensko	1 095,4	1 314,4	171,5	160,7	15,7	12,2
Rakúsko	2 346,3	2 484,6	608,6	597,0	25,9	24,0

Prame : Eurostat, Agricultural statistics, Main results 2006-2007,2008, Statistics in focus 18/2009, Vypracoval: VÚEPP

Z mnohých rôznych dôvodov 80 % podpory pripadá na 20 % po nohospodárov. V prvom rade 20 % po nohospodárov vlastní 80 % pôdy. Ke Komisia v roku 1999 navrhla obmedzi podporu, nieko ko lenských štátov tento návrh odmietlo. Komisia v-ak bola aj na alej toho názoru, že je nevyhnutné, aby bola SPP spravodlivejšia. Navrhla zavies šprogresívny prvok v modulácii a táto zásada, ktorá mala od za iatku silnú podporu verejnosti, bola napokon zavedená v roku 2008 ako sú as kontroly zdravotného stavu SPP. Vý-ka podpory, ktorú po nohospodári dostávajú, závisí od nieko kých faktorov vrátane predchádzajúcich príjmov z SPP po as referen ného obdobia, po nohospodársky vyuffivaných oblastí a spôsobu, aký si každý lenský štát zvolí na podporu po nohospodárov. V rámci reformného balíka z roku 2003 mali lenské štáty prílefitos prerozdeli priame podpory pre po nohospodárov. Pri pride ovaní priamej podpory môflu uplat ova historický alebo regionálny model alebo ich kombinova . Na korekciu zisteného nespravodlivého zaobchádzania možno pouffi regionálny alebo hybridný model. asom sa potrebujeme odkloni od historického modelu. V aka kontrole zdravotného stavu SPP sa na vy-šie priame platby bude uplat ova vy-šia sadzba modulácie. Znamená to, že po nohospodári, ktorí dostávajú

---

vyšie priame platby, budú viac prispievať do rozpočtu pre rozvoj vidieka.

Rozšírenie EÚ o 10 nových členských štátov (Cyprus, Česká republika, Estónsko, Maarsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Poľsko, Slovensko a Slovinsko) od 1. mája 2004 a o Bulharsko a Rumunsko od 1. januára 2007 bolo historickým mínikom v pretváraní Európy po starých iach niivého rozdeľovania. Európa ako celok získala zo zaistenej politickej stability a bezpečnosti, ako aj z rozšírenia vnútorného trhu EÚ z 380 na takmer 500 miliónov ľudí. Po etne je vplyv rozšírenia na poľnohospodárstvo EÚ dramatický. Ke sú asnému poľnohospodárskemu obyvateľstvu EÚ, ktoré tvorí 6 miliónov ľudí v bývalých 15 členských štátoch, sa pripojilo ďalších 7 miliónov poľnohospodárov. Dvanásť nových členských štátov priložilo približne 55 miliónov hektárov poľnohospodárskej pôdy k 130 miliónom hektárom v starých členských štátoch EÚ-15, čo je zvýšenie o 40 %, aj keď sa produkcia v EÚ-27 rozšíri len o približne 10 až 20 % v prípade väčšiny výrobkov. Potvrdzuje to, že veľký výrobný potenciál poľnohospodárstva v nových členských štátoch je ešte ďaleko od toho, aby sa využíval v plnom rozsahu.

Poľnohospodári v nových členských štátoch majú prístup k jednotnému trhu v EÚ a využívajú jeho relatívne stabilné ceny a najviac priame platby (zavádzané postupne s cieľom dosiahnuť plnú úroveň EÚ) a opatrenia na rozvoj vidieka.

Napriek pokroku v modernizácii a reštrukturalizácii poľnohospodárskeho sektora, ktorý nastal v nových členských štátoch v posledných rokoch, jednou z najdôležitejších výziev bola výzva zlepšiť prosperitu poľnohospodárstva a vidieckych spoločností ako celku. Zverejnené rozdiely v prosperite medzi EÚ-15 a novými členskými štátmi o 45 % úrovne EÚ-15 v roku 2001 (HDP na osobu prepomítaný podľa parity kúpnej sily) sú dokonca výraznejšie vo vidieckych oblastiach, vzhľadom na kombináciu nižšieho príjmu a vyšších úrovní nezamestnanosti v týchto oblastiach v porovnaní s mestskými regiónmi (tieto nerovnosti sú väčšie v nových členských štátoch ako v EÚ-15).

Toto je výzva, ktorou sa uľ EÚ začala zaoberať, a to tvorbou nových opatrení zameraných na rozvoj vidieka, ktoré sú určené na riešenie špecifickej situácie nových členských štátov.

Dôležité je zdôrazniť, že povinnosti členstva v EÚ sa okamžite vzťahovali na poľnohospodárov v nových členských štátoch. Konkrétnym príkladom je bezpečnosť potravín, ktorá je takou dôležitou otázkou pre spotrebiteľov EÚ, že by sa nemohlo uvažovať o fiadnom poklese štandardov na úrovni Spoločenstva.

SPP pôsobí v rámci súboru presne vymedzených ukazovateľov. Sú zavedené rozpočtové obmedzenia s cieľom kontrolovať výdavky v každom jednom roku a za obdobie niekoľkých rokov. Plánované limity pre trhové opatrenia a priamu pomoc SPP na obdobie 2007 – 2013 neumožňujú vlastne žiadne zvýšenie a v skutočnosti budú každý rok prísnejšie, pretože platby priamej pomoci, ktoré sa majú vyplácať v 12 nových členských štátoch, sa počas tohto obdobia postupne zvyšujú až na úroveň plnej pomoci, ktoré sa už uplatňujú v bývalých 15 členských štátoch. SPP sa zároveň reformovala (trikrát v priebehu 10 rokov), čiastočne s cieľom zlepšenia usmernenia a kontroly výdavkov. Výdavky SPP boli zmrazené (v skutočnosti) do roku 2013. Výdavky sa budú prísne kontrolovať a v súčasnosti je zavedený nový mechanizmus kontroly finančnej disciplíny s cieľom zabezpečiť, aby sa neporušilo najvyššie povolené maximum výdavkov.

4.2 Charakteristika priamych platieb poskytovaných v poľnohospodárstve

Reforma spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorá bola schválená ministrami poľnohospodárstva EÚ v júni 2003, stanovila zásady pre nový spôsob rozdelenia subvencií európskym farmárom. Tento systém priamych podporných platieb, ktorý zásadne existuje už od roku 1993, bol znovu inovovaný podľa schémy jednotnej platby na farmu a zavedený od roku 2005. Priame podpory do poľnohospodárstva predstavujú rozhodujúcu časť výdavkov EÚ. Sú vyplácané z prostriedkov národného rozpočtu príslušného členského štátu a následne refundované z prostriedkov rozpočtu EÚ.

V článku 143 nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003 sa novým členským štátom umožní vyvíjať počas prechodného obdobia (3 roky s možným predĺžením o ďalšie 2 roky) osobitný systém vyplácania priamych platieb poľnohospodárom: systém jednotnej platby na plochu (SAPS).

4.3 Priame platby v po nohospodárstve SR

4.3.1 Priame platby z Európskeho po nohospodárskeho záručného fondu

- jednotná platba na plochu
- platba na pestovanie energetických plodín
- osobitná platba na cukor
- osobitná platba na ovocie a zeleninu
- prechodná platba na rajčiaky

Jednotná platba na plochu sa v zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 81/2007 Z.z. z 31. januára 2007 o podmienkach poskytovania podpory v po nohospodárstve formou jednotnej platby na plochu v znení neskorších predpisov poskytuje na plochu po nohospodársky využívanej pôdy vedenú v evidencii pôdnych blokov a dielov pôdnych blokov o výmere najmenej 1 hektár, pričom táto výmera môže predstavovať viaceré súvislé diely jedného pôdneho bloku jednej kultúry (orná pôda, trvalé kultúry, záhradky, trvalý trávny porast) o výmere najmenej 0,3 hektára využívanú jedným vlastníkom, ktorá bola k 30. júnu 2003 obhospodarovaná a udržiavaná v súlade s dobrými po nohospodárskymi a environmentálnymi podmienkami (príloha č. 1 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 81/2007 Z.z. z 31. januára 2007 o podmienkach poskytovania podpory v po nohospodárstve formou jednotnej platby v znení neskorších predpisov).

Jednotná platba na plochu sa poskytuje na výmeru obhospodarovanej po nohospodárskej pôdy vedenú v evidencii pôdnych blokov a dielov pôdnych blokov.

Jednotnú platbu na plochu možno poskytnúť vlastníkom, ak po nohospodárska pôda

- a) bola obhospodarovaná k 30. júnu 2003,
- b) dosahuje výmeru najmenej 1 ha, pričom táto výmera môže predstavovať viaceré súvislé diely pôdnych blokov príslušného druhu pozemku s výmerou najmenej 0,3 ha obhospodarovanej jedným vlastníkom
- c) má viditeľne označené a vymedzené hranice, ak nie je prirodzene ohraničená,
- d) je v prípade pestovania konopy osiata odrodami konopy siatej oprávnenými na poskytnutie priamych platieb

---

Platba na dojniciu sa poskytne fliadate ovi, ak

- a) poffiada o podporu na jednotnú platbu na plochu,
- b) hospodári v znevýhodnených oblastiach alebo hospodári v zranite ných oblastiach
- c) má v centrálnom registri zvierat registrovanú farmu na chov hovädzieho dobytku
- d) dodrffí reten né obdobie chovu dojníc od 1. apríla do 30. júna kalendárneho roka.

Osobitná platba na cukor sa poskytne na výmeru po nohospodárskych pozemkov, na ktorej sa pestovala cukrová repa v roku 2005. Ve kos výmery po nohospodárskych pozemkov sa ur uje pod a zoznamu po nohospodárskych pozemkov, ktorý bol sú as ou fliadosti o jednotnú platbu na plochu v roku 2005.

Osobitná platba na cukor sa poskytne fliadate ovi, ktorý predloffí zmluvu o dodávke cukrovej repy z hospodárskeho roku 2005/2006 uzatvorenú pod a osobitného predpisu agentúre. Zmluva sa nepredkladá, ak ju ufl fliadate agentúre predloffil.

Ak fliadate pod a odseku 1 nepredloffil v roku 2005 fliados o jednotnú platbu na plochu, ve kos výmery po nohospodárskej pôdy sa ur í ako podiel mnofstva cukrovej repy uvedeného v zmluve z hospodárskeho roku 2005/2006 a referen nej úrody 50t/ha.

Osobitná platba sa poskytne na ovocie a zeleninu, ktorej zoznam je uvedený v prílohe . 1 na výmeru, ktorú fliadate uviedol v prílohe k fliadosti o jednotnú platbu na plochu v roku 2007.

Prechodná platba sa poskytne na výmeru pestovaných raj iakov v kalendárnom roku, najviac v-ak na výmeru, ktorá je uvedená v zmluve s prvým spracovate om raj iakov, ktorý je zaradený na zozname schválených prevádzkovate ov na príslu-ný kalendárny rok zverejnenom vo vestníku.

Zmluva pod a odseku 1 obsahuje okrem náleffitostí uvedených v osobitnom predpise najmen-ie mnofstvo raj iakov na dodanie. Ak zmluvu uzatvára uznaná organizácia výrobcov alebo skupina výrobcov, v zmluve sa osobitne uvedie najmen-ie mnofstvo raj iakov na dodanie za každého fliadate a. Najmen-ie mnofstvo v tonách, ktoré je fliadate povinný doda prvému spracovate ovi, zodpovedá násobku výmery raj iakov zo zmluvy a minimálnej úrody 20t/ha.

Po dodaní zodpovedajúceho mnofstva raj iakov je prvý spracovate raj iakov povinný bezodkladne vystavi fliadate ovi písomné potvrdenie o dodaní raj iakov. fliadate predloffí agentúre potvrdenie o dodaní raj iakov do 30. novembra príslu-ného kalendárneho roka. Potvrdenie o dodaní raj iakov obsahuje identifika né údaje

---

fiadate a, dodané množstvo raj iakov, oznaenie a podpis osoby, ktorá koná za prvého spracovateľa a raj iakov.

Priame platby na rok 2009:

- jednotná platba na plochu 121,60 p.ha^{-1} ,
- platba na pestovanie energetických plodín 45,00 p.ha^{-1} ,
- osobitná platba na cukor 546,69 p.ha^{-1} ,
- osobitná platba na ovocie a zeleninu 40,50 p.ha^{-1} ,
- prechodná platba na raj iaky 831,48 p.ha^{-1} .

4.3.2 Priame platby zo štátneho rozpočtu SR a doplnkové priame platby

- vyrovnávací príspevok na znevýhodnené oblasti,
- agroenvironmentálne platby,
- platba na územia európskeho významu,
- platba na opatrenie životné podmienky zvierat,
- platby na prvé zalesnenie po neohospodárskej pôde,
- lesnícko a environmentálna platba,
- podpora na lesné pozemky v územiach európskeho významu.

4.3.3 Priame platby z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka

- podpora plodín pestovaných na ornej pôde,
- podpora na vybrané odrody tabaku,
- podpora na chmeľ,
- podpora na veľké dobytkárske jednotky.

fiados o priamu platbu môffe poda Pôdohospodárskej platobnej agentúre osoba, ktorá vykonáva po nohospodársku innos na území Slovenskej republiky.

Tabu ka 2 Podpory - priame platby v mil. SK

Podpory	EÚ	2007 SR	Celko m	Prevo d do r.	EÚ	2008 SR	Celkom	Prevo d do
Jednotná platba na plochu								
(SAPS)	4 166,6	1 074,1	5 240,7	905,9	4 287,8	1096,7	5 384,5	467,0
Doplňkové národné priame platby, z toho:	30,2	2 020,7	2050,9	2 368,9	-	5 274,7	5 274,7	262,3
plodiny na ornej pôde	30,2	1 956,3	1 986,5	-	-	-	-	-
tabak	-	-	61,7	-	-	-	107,3	-
chme	-	-	2,7	-	-	-	2,3	-
VDJ	-	-	-	-	-	-	3 472,1	-
Energetické plodiny (EP)	-	-	-	-	-	-	-	74,5
Osobitná platba na cukor	-	-	-	500,1	401,1	98,5	499,5	519,6
Spolu priame platby	4 196,8	3 094,8	7 291,6	3 774,9	4 688,8	6 469,9	11 158,7	1 323,4

Prame : MPSR, PPA

Vypracoval: VÚEPP

4.4 Kríľové plnenie

Na poskytnutie priamych platieb je fiadate povinný plni podmienky kríľového plnenia, ktorými sú

- dobré po nohospodárske a environmentálne podmienky pod a prílohy . 2
- pofiadavky hospodárenia, ktoré sú uvedené v prílohe . 3

Pri nedodrľaní podmienok kríľového plnenia sa suma priamej platby upraví pod a osobitného predpisu.

4.5 Podmienky pre možnosť implementácie podpora

SPP EÚ napriek doterajším reformám stále zabezpečuje prostredníctvom rozličných nástrojov podpory približne 30 percent hrubých príjmov poľnohospodárov. Slovenské poľnohospodárstvo po vstupe SR do EÚ bolo ovplyvnené viacerými faktormi externého a interného charakteru. Rozhodujúci vplyv mala SPP. Slovensko sa otvorilo vďaka krajinám v zoskupení. Podmienkou prijatia SPP EÚ a aplikácie podpôry z EAGGF a FIFG bolo vytvorenie nových inštitúcií, a to:

- Poľnohospodárskej platobnej agentúry,
- Integrovaného administratívneho a kontrolného systému
- vypracovanie a schválenie programových dokumentov (Plán rozvoja vidieka, Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka) a inštitúcií (riadiaci orgán, monitorovacie výbory) pre štrukturálne opatrenia.

4.5.1 Poľnohospodárska platobná agentúra tvorí zo štátneho rozpočtu SR aj doplnkové priame platby

PPA bola zriadená zákonom č. 473/2003 Z. z. o Poľnohospodárskej platobnej agentúre, o podpore podnikania v poľnohospodárstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.12.2003. Týmto dňom sa Agentúra SAPARD zlúčila s platobnou agentúrou. Platobná agentúra je rozpočtovou organizáciou zapojenou finančnými vzťahmi na rozpočet MP SR. Platobná agentúra je právnická osoba, v právnych vzťahoch vystupuje vo svojom mene. Na zabezpečenie výkonu vybraných činností si platobná agentúra vytvára regionálne pracoviská s určitým rozsahom ich činnosti a územným obvodom ich pôsobnosti.

Platobná agentúra ako akreditovaný orgán štátnej správy zabezpečuje administratívnu činnosť pri poskytovaní podpory

a) v poľnohospodárstve, potravinárstve, lešnom hospodárstve a rybnom hospodárstve z prostriedkov štátneho rozpočtu podľa osobitných predpisov,

b) pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a rybne hospodárstvo podľa osobitných predpisov.

Organizačnú štruktúru upravuje štátna platobná agentúra, ktorý schvaľuje minister pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Podrobnosti o organizačnej štruktúre upravuje organizačný poriadok platobnej agentúry.

4.5.2 Integrovaný administratívny a kontrolný systém

Pravidlá ES k vyplácaniu priamych platieb sa riadia predovšetkým Nariadením Rady . 3508/92 ustanovujúcim integrovaný administratívny a kontrolný systém (IACS) pre niektoré podporné schémy Spoločenstva. IACS bol od svojho založenia neustále prispôbovaný zmenám SPP (zavedenie nových podpôr, leteckej ortometrie, spísanie kontrol, atď.). Má zabezpečiť efektívne vyúčtovanie prostriedkov Spoločenstva a zamedziť zneužívanie finančných prostriedkov. Je prepojením viacerých databáz, ktoré detailne sledujú stav poľnohospodárskej produkcie v krajine. Ide o registre fariem, registre poľnohospodárskych parciel, registre jednotlivých zvierat, registre farmárskych fariem o podporu. Podmienkou fungovania IACS je dôkladná kontrola údajov v týchto registroch.

V prípade zistenia akýchkoľvek nezrovnalostí, a to aj potenciálnych nezrovnalostí na úrovni administratívy a kontroly v členskom štáte, je zo strany ES krátené uvoľnenie prostriedkov v tej schéme podpôr, kde boli zistené . Ako taký je IACS efektívnym, ale administratívne veľmi náročným prostriedkom vyplácania podpôr.

Na základe Nariadenia Rady (ES) . 1782/2003 (ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá pre režimy priamej podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zavádzajú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov) doplneného v dôsledku prístupu nových 10 krajín do EÚ Nariadením Rady (ES) . 583/2004 sú definované prvky IACS takto:

- počítačová databáza,
- systém identifikácie poľnohospodárskych pozemkov,
- systém identifikácie a evidencie platobných nárokov,
- fariem o podporu,
- integrovaný kontrolný systém,
- jednotný systém identifikácie každého poľnohospodára predkladajúceho fariem o podporu.

4.6 Harmonogram podporných platieb v nových členských štátoch EÚ

V zmluve o pripojení SR do EÚ (Zmluva č. 185(2004 Z. z.) v roku 2003 bolo dohodnuté, že nové členské štáty získajú priame platby schválené pod a systémov podpory uvedených v súlade s harmonogramom, pod a ktorého si v roku 2004 mohlo Slovensko nárokovať platby z rozpočtu EÚ vo výške 25% z úrovne platieb, ktorá prináleží starým členským štátom EÚ. Každým rokom sa táto platba zvyšuje o 5 %, to znamená, že v roku 2007 si SR nárokovala priamo z rozpočtu EÚ platby vo výške 40 %. Zároveň bolo zmluvou umožnené novým členským štátom zvyšovať úroveň priamych platieb každoročne o ďalších 30 % z národného rozpočtu tzv. národnou vyrovnávacou platbou.

Harmonogram podporných platieb je uvedený v Tabuľke 3

Tabuľka 3 Harmonogram podporných platieb

Rok	Príspevok EÚ	Maximálny národný doplatok	Celková maximálna platba
2004	25	30	55
2005	30	30	60
2006	35	30	65
2007	40	30	70
2008	50	30	80
2009	60	30	90
2010	70	30	100
2011	80	20	100
2012	90	10	100
2013	100	0	100

Zdroj: Bujdaková et al., ÚVTIP Nitra (2005)

Slovensko po vstupe do EÚ v máji 2004 malo možnosť čerpať zo štruktúrnych fondov v skrátenom programovom období 2004 – 2006 dotácie v celkovej hodnote 44,7 mld. Sk. Súčasne úroveň čerpania disponibilných EÚ zdrojov dosahuje 50 %. EK začiatkom augusta roku 2007 uzatvorila rokovania o NSRR pre roky 2007 – 2013 a Slovensku sa

---

tak otvára možnosť pre nasledujúce programové obdobie zo štruktúrnych fondov a Kohézneho fondu a to v celkovej hodnote 11,3 mld. eur.

4.7 Historický princíp pri vyplácaní podpôr

Ministri zodpovední za oblasť poľnohospodárstva z jedenástich členských krajín EÚ sa stretli na spoločnom dvojdomom rokovaní v Poľsku (2. a 3. februára 2010). Deväť z nich, vrátane Slovenska, sa dohodlo na spoločnom stanovisku, v rámci ktorého požiadali najmä o odstránenie historického princípu po roku 2013 pri vyplácaní európskych podpôr. Podľa nich by priame platby mali zostať primárnym nástrojom SPP, no nemali byť spojené s historickými parametrami (intenzita produkcie), ale alokované podľa kritérií, ktoré odrážajú aktuálne a budúce ciele.

SPP je najkomplexnejšou spoločnou politikou Spoločenstva a ministri si uvedomujú, že ju v rámci reformy treba najmä zjednotiť, čím by sa znížili implementačné náklady nielen pre členské krajiny, no pozitívnejšie by ju vnímali aj samotní farmári a daňoví poplatníci. Poľnohospodársky sektor je vplyvom krízy a nestabilných cien značne oslabený, preto bude potrebné vytvoriť právny rámec pre umožnenie adekvátnej odozvy na krízové situácie a extrémnu trhovú nestabilitu. Okrem toho farmárielia aj intenzívnemu tlaku zahraničnej konkurencie a preto je nevyhnutné nájsť vhodné nástroje na stabilizáciu trhu. Ako uviedol slovenský minister Vladimír Chovanec stanovisko Slovenska v otázke priamych platieb je jednoznačné. Ších zachovanie má opodstatnenie len vtedy, ak ich prerozdelenie po roku 2013 bude vychádzať z princípu rovnosti príležitostí pre všetkých farmárov bez ohľadu na to, z ktorej časti Európy pochádzajú. Rozdielna úroveň priamych platieb stanovená na základe rôznych referenčných období nie je udržateľná a zdôvodniteľná.

ŠHlavná orientácia by sa mala presmerovať z podpory nevýroby prioritne na opatrenia zabezpečujúce globálnu konkurencieschopnosť, predovšetkým vyrovnaním sa svetovým cenám, ako aj na opatrenia zamerané na zvyšovanie kvality a zlepšenie marketingu," skonštatoval.

Informoval zároveň, že "súčasné nástroje na riadenie trhu s agrokomoditami boli v predchádzajúcich rokoch na základe tzv. zdravotnej prehliadky SPP výrazne redukované". Drvivá väčšina štátov EÚ ich podľa neho dnes označuje za nedostatočné.

"Slovensko ich taktiefl povafuje za nedostato né, pretofle nedokáflu dostato ne a prufne reagova na prirodzenú nestabilitu agrárnych trhov, ktoré sú v tomto období asto podporované –pekulatívnymi komoditnými investíciami," povedal minister pôdohospodárstva SR.

"Domnievame sa, fle trhovo-orientované európske po nohospodárstvo bude len vtedy, ak príde k výraznému zjednodu–eniu systému podpory, vrátane ukon enia podpôr na tzv. historickom princípe," dodal Chovan o stanovisku Slovenska k spoločnej po nohospodárskej politike (SPP) EÚ po roku 2013.

4.8 Charakteristika vybraného po nohospodárskeho podniku

Vedenie skúmaného po nohospodárskeho družstva súhlasilo s pouffitím jeho údajov k vypracovaniu diplomovej práce a súhlasilo aj s pouffitím obchodného mena a sídla spoločnosti v diplomovej práci. Po nohospodárske družstvo sa nachádza v Nitrianskom kraji v Ivanke pri Nitre.

Základné údaje:

Po nohospodárske družstvo Ivanka pri Nitre

Novozámocká 183/408, Ivanka pri Nitre

De vzniku: 11.12.1973

De zápisu 02.01.1974

Právna forma: družstvo

Zapisované základné imanie: 2 100 00 Sk

Základný členský vklad: 10 000 Sk

Statutárny orgán: predstavenstvo

Konanie: Za družstvo koná navonok predseda družstva, v jeho neprítomnosti podpredseda družstva. Listiny o právnych úkonoch, kde je predpísaná písomná forma podpisuje aj al–í jeden člen predstavenstva.

Po nohospodárske družstvo Ivanka pri Nitre vzniklo na ustanovujúcej lenskej schôdzi dňa 11.12. 1973 zlučením Jednotných roľníckych družstiev Bran , Dolné Kráľovce, Ivanka pri Nitre a Gergetovce.

PD Ivanka pri Nitre má 721 zakladajúcich členov. Najvyšším orgánom PD je lenská schôdza, tá volí členov predstavenstva, predsedu PD, podpredsedu PD, členov kontrolnej komisie. Predstavenstvo so 17 členmi je konštitutívnym orgánom družstva a riadi jeho činnosť. Kontrolná komisia kontroluje činnosť družstva a jeho orgánov. Je orgánom nezávislým od ostatných orgánov a za svoju činnosť zodpovedá iba lenskej schôdzi. Má 5 členov. Schéma organizačnej a riadiacej štruktúry PD je uvedená v prílohe x. Súčasne pôsobí aj 79 trvale zamestnaných zamestnancov. V súčasti družstva obhospodaruje 2287 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho orná pôda predstavuje 2225 ha, 4,54 ha tvoria sady a 61,66 ha zaberajú vinice.

Poľnohospodárske družstvo prevádzkuje vlastný bitúnok, kde sa porážajú zvieratá z vlastného chovu, ošpané aj hovädzí dobytok. Má zriadenú maloobchodnú predajňu, ktorá je zásobovaná len výrobkami z vlastnej výroby.

V súčasnej dobe vykonáva tieto činnosti:

- podnikanie v poľnohospodárskej prvovýrobe, vrátane predaja nespracovaných poľnohospodárskych výrobkov na účely spracovania a ďalšieho predaja
- výroba mäsa a mäsových výrobkov (mäsiarstvo a údenárstvo)
- výroba hroznového vína
- práce so stavebnými mechanizmami
- výroba hotového krmiva pre hospodárske zvieratá
- sprostredkovanie, obchod poľnohospodárskych základných surovín, živých zvierat, textilných surovín a polotovarov
- cestná nákladná doprava
- maloobchod s mäsom a mäsovými výrobkami
- kúpa tovaru na účely jeho predaja iným prevádzkovateľom činnosti (veľkoobchod) v rozsahu voľných činností
- kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) v rozsahu voľných činností
- sprostredkovanie obchodu v rozsahu voľnej činnosti

Od roku 1990 prebiehal transformačný proces o premena socialistickej po nohospodárskej ve kovýroby k modernému po nohospodárskemu drufstvu hospodáriacemu v podmienkach trhového mechanizmu. Druftvu sa podarilo pomerne dobre vyrovná s novými podmienkami.

4.8.1 Podpory poskytnuté PD Ivanka pri Nitre

Nasledovná tabu ka podáva bližšie informácie o priamych platbách po nohospodárskeho drufstva.

Tabu ka 4 Podpory poskytnuté PD Ivanka pri Nitre (v EUR)

UKAZOVATEĽ		Skutočnosť za rok				
		2006	2007	2008	2009	
Podpory neinvestičného charakteru		402 609	500 066	506 638	647 545	
z toho	Jednotná platba na plochu SAPS	188 342	196 043	222 333	274 722	
	Osobitná platba na cukor	61 077	67 616	73 557	71 540	
	Osobitná platba na ovocie a zeleninu				14	
	Prechodná platba na rajčiaky					
	Podpora na energetické plodiny		3 519			
	Doplnkové národné priame platby	131 016	205 802	187 612	165 853	
z toho	Podpora plodín na ornej pôde (POP)	127 232	115 548	99 083	72 288	
	Platba na chmeľ					
	Platba na tabak					
	Pre živočíšnu výrobu	3 784	90 254	88 529	93 565	
	Z toho : na VDJ		90 254	88 529	93 565	
Plán rozvoja vidieka 2004-2006		22 174	22 439			
Program rozvoja vidieka 2007-2013				22 472	135 416	
z toho	Pre znevýhodnené oblasti (LFA)	22 174	22 439	22 472	22 030	
	z toho	Horské oblasti				
		So špecifickými nevýhodami			22 472	
		Ostatné znevýhodnené oblasti	22 174	22 439		22 030
	pre NATURA 2000					
	pre agroenviromentálne opatrenie celkom				113 386	

		základná podpora/schéma				113 386
		integrovaná podpora v ovocinárstve				
		integrovaná podpora v zeleninárstve				
		integrovaná podpora vo vinohradníctve				
		ekologické poľnohospodárstvo				
	z toho	ochrana proti erózii				
		zatravnovanie ornej pôdy				
		obhrana vybraných biotopov trávnych porastov				
		obhrana biotopov vybraných druhov vtákov				
		chov a udržanie ohrozených druhov zvierat				
		pre životné podmienky zvierat				
		Sektorový operačný program				
		Operačný program pre rybné hospodárstvo				
		Podpora podľa výnosov MP SR 806-100/2004 a NV SR č. 369/2007		4 647	664	
		Trhovo orientované výdavky				
		Podpory investičného charakteru				237 580
z toho		Podpora podľa výnosov MP SR a NV SR				
		SAPARD				
		Sektorový operačný program				
		Plán rozvoja vidieka 2004-2006				
		Program rozvoja vidieka 2007-2013				237 580
		Operačný program pre rybné hospodárstvo				
		KONTROLNÝ SÚČET	980 582	1 341 067	1 334 361	2 300 500

Zdroj: Priznané podpory PD Ivanka pri Nitre

Drufstvo je charakterizované ako samosprávne združenie osôb, združených dobrovoľne za účelom spoločného naplnenia svojich ekonomických, sociálnych a kultúrnych potrieb a záujmov prostredníctvom spoločne vlastneného a demokraticky riadeného podniku. Väčšina súasných družstiev však vznikla v špecifických podmienkach po zmene režimu, keď sa v snahe o nápravu majetkových krivd členmi družstiev, a teda tvorcami ich budúcnosti stali mnohé osoby, ktoré často nemajú spoločné potreby, dostatočné informácie o svojich právach a jasné odkažovanie od svojho členstva v družstve. To môže ohrožovať naplnenie definovaného účelu družstva a v trhovom prostredí komplikovať napredovanie družstva ako celku. Družstvo ako hospodárska organizácia trhovej ekonomike súťaží s ostatnými konkurentmi o výrobné inžinieri. Člen ak získava dostatok zdrojov na trvalú obnovu svojich výrobných faktorov, je konkurencieschopný. Problémom spoločného družstva je to, keď člen sa vzdáva ekonomickej identity a suverenity, lebo zveruje svoje výrobné prostriedky vrátane svojej pracovnej sily družstvu, ako aj to, keď člen je v dvojakej role: súčasne spoluvlastníka podniku a klienta, resp. námezdného pracovníka, čo tvrdí Gejza Blaas, renomovaný poľnohospodársky ekonóm. Podľa jeho slov sú tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb na hektár v spoločných družstvách približne o 20% nižšie, ako v obchodných spoločnostiach. Súvisí to s nižšou intenzitou vyuffivania pôdy. Na druhej strane družstvá realizujú úsporný model vynakladania materiálových vstupov do výroby, čím dosahujú ich efektívnejšie vyuffivanie. PD teda majú potenciál a je potrebné vytvoriť podmienky na to, aby ho mohli naplno vyuffiť.

PD Ivanka pri Nitre nám poskytla pre vypracovanie diplomovej práce okrem údajov o samotnom družstve a podporných prostriedkov aj Výkazy ziskov a strát. Tieto sú za účelové obdobia 2006, 2007 a 2008. Vďaka nim sme získali prehľad o výsledkoch hospodárenia družstva v tomto období.

Údaje o výsledkoch hospodárenia sú uvedené v Tabuľke 5

Tabu ka 5 Výsledok hospodárenia PD Ivanka pri Nitre v rokoch 2006-2008

Výsledok hospodárenia	Rok		
	2006 (v celých eurách)	2007 (v celých eurách)	2008 (v celých eurách)
VH z hospodárskej innosti	62 737	52 712	76 877
VH z finan nej innosti	- 32 762	- 25 659	- 28 016
VH z beľnej innosti	10 622	13 809	28 314
VH z mimoriadnej innosti	21 775	25 858	4 382
VH za ú tovné obdobie	32 397	39 667	32 696

Zdroj: Výkaz ziskov a strát PD Ivanka pri Nitre, vlastné spracovanie

Z uvedenej tabu ky moľno vypozerova , ňe výsledok hospodárenia dosahoval najvy—iu hodnotu v roku 2007, a to 39 667 Ľ. V roku 2008 mierne klesol na hodnotu o nie o vy—iu ako v roku 2006.

Nako ko na samotný pojem konkurencieschopnosti podniku moľno nazera z viacerých poh adov a definova ju viacerými spôsobmi, rovnako tak metódy jej merania sa budú lí-i v závislosti od vlastného po atia pojmu konkurencieschopnos . Ak konkurencieschopný podnik je taký, ktorý si dlhodobo dokáľe udržľa prípadne zvy-ova svoj podiel na trhu, potom musí by aj ziskový. Z h adiska tohto prístupu je konkurencieschopnos posudzovaná na základe ukazovate ov hodnotiacich ziskovos podniku:

Hrubá rentabilita celkového kapitálu = (VH pred úrokmi a zdanením/Celkový kapitál) x 100

istá rentabilita celkového kapitálu = (VH po zdanení bez úrokov/Celkový kapitál) x 100

Rentabilita vlastného kapitálu = (VH / Vlastný kapitál) x 100

Rentabilita aktív = (VH / Celkové aktíva) x 100

$Rentabilita\ nákladov = (VH / Náklady) \times 100$

$Rentabilita\ tržieb = (VH / Tržby) \times 100$

Rentabilita aktív charakterizuje zhodnotenie celkových aktív.

Na základe vyšie uvedeného vzorca sme pri meraní rentability aktív postupovali nasledovne:

Rok 2006

$RA = (32\ 397 / 11406327) * 100 = 0,28\ \%$

VH=32.397p

Aktíva=11.406.327p

Rok 2007

$RA = (32\ 397 / 7228507) * 100 = 0,55\ \%$

VH=32.397p

Aktíva=7.228.507p

Rok 2008

$RA = (32\ 397 / 6785567) * 100 = 0,48\ \%$

VH=32.397p

Aktíva=6.785.567p

Rentabilita vlastného kapitálu:

Rok 2006

$RVK = (32\ 397 / 5378709) * 100 = 0,60\ \%$

VH=32.397p

Vlastný kapitál=5.378.709p

Rok 2007

$RVK = (32\ 397 / 5355706) * 100 = 0,74\ \%$

VH=32.397p

Vlastný kapitál=5.355.706p

Rok 2008

$RVK = (32\ 397 / 5291376) * 100 = 0,62\ \%$

VH=32.397p

Vlastný kapitál=5.291.376p

Rentabilita nákladov charakterizuje ko ko % nákladov sa podie a na dosiahnutom zisku.

Rok 2006

$RN = (32\ 397 / 4021377) * 100 = 0,81\ \%$

VH=32.397p

Náklady=4.023.177p

Rok 2007

$$RN=(32\ 397/3107482)*100=1,28\ \%$$

$$VH=32.397\text{p}$$

$$\text{Náklady}=3.107.482\text{p}$$

Rok 2008

$$RN=(32\ 397/3883357)*100=0,84\ \%$$

$$VH=32.397\text{p}$$

$$\text{Náklady}=3.883.357\text{p}$$

Rentabilita trflieb

Rok 2006

$$RT=(32\ 397/2931720)*100=1,11\ \%$$

$$VH=32.397\text{p}$$

$$\text{Trflby}=2.931.720\text{p}$$

Rok 2007

$$RT=(32\ 397/2536082)*100=1,56\ \%$$

$$VH=32.397\text{p}$$

$$\text{Trflby}=2.536.682\text{p}$$

Rok 2008

$$RT=(32\ 397/2549924)*100=1,28\ \%$$

$$VH=32.397\text{p}$$

$$\text{Trflby}=2.549.924\text{p}$$

Ukazovate rentability trflieb meria zisk k objemu podnikovej inosti. Vypovedá o vý-ke istého zisku, ktorý pripadá na 1 p trflieb. Meria tak vlastne zhodnotenie spotrebovaných výrobných inite ov. Udáva na ko ko % je firma zisková. Charakterizuje rozdiel medzi vlastnými nákladmi a predajnou cenou. Vý-ka ukazovate a charakterizuje postavenie na trhu a konkurencieschopnos .

Trflby dosahujú PD s vy-ími vkladmi práce, o súvisí so sociálnymi záväzkami vo i lenom v oblasti zamestnanosti, ale aj so -truktúrou výroby. Podiel osobných nákladov na hodnote trflieb je v drufstvách asi o tretinu vy-í. šKe fle drufstevná my-lienka zdie a hodnoty solidarity, vzájomnej pomoci a slufly potrebám lenov, aj hospodárenie drufstva má kritériá odli-né od kritérií fungovania kapitálových spoločností. Po nohospodárske drufstvá typu na-ich, ktoré vznikli transformáciou po roku 1990, nie sú v európskom ani svetovom meradle roz-írené, ť hovorí Gejza Blaas. Dop a, fle ekonomické teórie tvrdia, fle v konkurencii s rodinnou farmou a kapitalistickým podnikom je PD znevýhodnené. Analýza niektorých ekonomických ukazovate ov vývoja PD za posledných 10 rokov ukázala, fle nezaostávajú za inými právnymi formami podnikania v efektívnosti zhodnocovania variabilného a fixného

---

kapitálu v po nohospodárskej výrobe a iných inostiach, ale dosahujú nízku celkovú rentabilitu, dôlefitú pre hodnotenie návratnosti investícií. Z rôznych prí in sú znevýhodnené pri vyuffivání racionaliza ných efektov substitúcie flivej práce kapitálom, okrem iného aj s afeným prístupom k zdrojom financovania prevádzkových a investičných potrieb. V dôsledku toho výrazne zaostávajú v obnove a rozvoji výrobného aparátu, inovácie a diverzifikácie iností, najmä preto, fle do družstiev nevstupuje externý kapitál. Zmenu by mohla prinies inovácia rozhodovacích priorít družstevných orgánov oblasti investovania a získavania externých zdrojov a nové in-titucionálne schémy zo strany ich poskytovate ov.

---

5 Návrh na vyufitie výsledkov

V diplomovej práci sme sa zamerali na podporné opatrenia EÚ v po nohospodárstve. Výsledky práce mofno vyufii pri zorientovaní sa po nohospodárom v pochopení pravidiel poskytovania priamych platieb, ako aj pri porovnaní úrovne podporných platieb v jednotlivých lenských štátoch EÚ (staré i nové lenské štáty EÚ).

Výsledky práce mofno vyufii pre zorientovanie sa v oblasti:

- analýzy poskytovania podpôr v po nohospodárstve EÚ
- charakteristiky priamych platieb v po nohospodárstve EÚ
- podmienok poskytovania priamych platieb
- zjednodušeného systému priamych platieb v N^{TM}
- priamych platieb v prechodnom období
- analýzy priamych podpôr v po nohospodárstve SR po vstupe do EÚ
- analýzy doplnkových priamych platieb v po nohospodárstve SR
- spôsobu financovania po nohospodárstva EÚ
- podmienok mofností erpania podpôr
- kontrolného systému plnenia podmienok erpania podpôr
- podpora informovanosti podnikov a ich predstaviteľov o mofnosti erpania štátnych dotácií a nenávratných finančných príspevkov
- zvýšenie záujmu ľudí o po nohospodárstvo
- zjednodušenie systému kritérií pre udeľovanie dotácií a jej kontroly

---

6 Záver

Poľnohospodárska politika patrí k najdôležitejším politickým oblastiam EÚ a pohlcuje veľkú časť rozpočtu Európskej únie. Pravidlá Spoločnej poľnohospodárskej politiky sa tvoria spravidla na sedemročné obdobie. V praxi to znamená, že sa určuje poskytovanie dotácií, exportnej a importnej politiky, systém kvót a pod. na úrovni EÚ. Podpory plynúce poľnohospodárom teda podliehajú presne určeným pravidlám a ich vykonávanie je kontrolované.

Základné finančné rámce pre poľnohospodárstvo EÚ v rokoch 2000-2006 boli stanovené v rámci Agendy 2000 na berlínskom summite v r.1999, kde bolo určené, že do poľnohospodárstva budú alokované finančné prostriedky zo štyroch základných zdrojov: priame platby, rozvoj vidieka, štrukturálne fondy a ostatné zdroje. Vykonávanie podpôry z plánovacieho obdobia 2000-2006 bolo možné ešte do konca roka 2008. Európska komisia začiatkom augusta roku 2007 uzatvorila rokovania o NSRR pre roky 2007 až 2013 a Slovensku sa tak otvorila možnosť prístupu pre nasledujúce programové obdobie zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu a to v celkovej hodnote 11,3 mld. eur.

Jedným z oficiálnych dôvodov Európskej komisie nerovného podielu dotácií po vstupe nových štátov bol taký, že plné dotácie hne po vstupe by zabezpečili životaschopnosť veľkého počtu malých poľnohospodárskych farmárov. V prvých troch rokoch dotácie rástli len o 5 % v snahe urýchliť reštrukturalizáciu. EÚ však dovolila národné doplatky do 30 % ktoré vyplácajú vlády jednotlivých členských štátov. S nárokmi, ktoré na Slovensko kládla EÚ, sa SR dokázala v oblasti legislatívnej a inštitucionálnej vysporiadať a v súčasnosti máme plne funkčnú Poľnohospodársku platobnú agentúru, ktorá zabezpečuje cestu európskych i národných podpôry priamo k farmárom. Došlo aj k transparentneniu toku peňazí do agropotravinárstva. Pred vstupom Slovenska do EÚ bola podpora poskytovaná z viacerých zdrojov: dotácie priamo z rozpočtovej kapitoly MP SR resp. z mimorozpočtových zdrojov a štátne fondy, avšak od r. 2004 sa všetky podpory vyplácajú výlučne prostredníctvom PPA a duplicitné vyplácanie podpôry je odstránené krížovými kontrolami v rámci IACS-u.

---

7 Zoznam poufitej literatúry

1. BACO, P.: Podpora v po nohospodárstve EÚ. [online]. 2009 [Cit. 2009-04-30]. Dostupné na internete:
<<http://www.peterbaco.eu/?s=podpora+v+po%C4%BEnohospod%C3%A1rstve+E%C3%9A&submit=Go>>
2. BACO, P.: Spolo ná pôdohospodárska politika EÚ a agrárne záujmy SR [online]. 2009 [Cit. 2009-04-30]. Dostupné na internete:
<<http://www.peterbaco.eu/?p=414>>
3. BERVIDOVÁ, L.: Produktivita práce jako faktor výkonnosti zem d lství R. In: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie: Produk ná a obchodná výkonnos agropotravinárskeho komplexu, Nitra: SPU, 2001, str. 22. ISBN 80-7137-973-5
4. BLAAS, G.: Druftsvá potrebujú re-trukturalizáciu. In: Farmár, 2010, .2, str. 73, ISSN 1337-740X
5. BLAAS, G.: Spolo ná po nohospodárska politika EÚ. In: Výberová predná-ka z hospodárskej politiky. Nitra: SPU, 11.12.2006.
6. BOFÍK, M.: Dopady vstupu Slovenska do EÚ na oblas agropotravinárskeho sektora, In: Týždenné ro nícke noviny, . 43/2002, s. 10
7. BUJDÁKOVÁ, A. et al. 2005. Jednotná platba na farmu. Ústav vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo Nitra, 2005, s. 25
8. DRAXLER, J.: Je Spolo ná po nohospodárska politika zbyto nos ou? 2005, zdroj: www.draxler.blog.sme.sk (2006-01-12)
9. GALLARDO, R.-RAMOS, F.-MAR DELGADO,M.: New opportunities for non-competitive agriculture, In: Gaido van Huylenbroeck and Guy Durand: Multifunctional Agriculture, Ashgate, Hampshire-England, 2003, s. 169-188, ISBN 0746 3576 7
10. GAVA OVÁ, V., OBEDOVÁ, M.: Podpora po nohospodárstva SR pred a po vstupe do EÚ.: esko a Slovensko v medzinárodnom obchode a podnikaní 2007. In: Zborník medzinárodná vedecká konferencia (8.jún 2007: Bratislava, Slovensko) s. 88-91. ISBN 978-80-225-2338-7.
11. GOZORA, V.: Podnikový manaflment, 3.vyd., Nitra: SPU, 2005, s. 193, ISBN 80-8069-462-1

-
12. GREGA, L.: Externality a konkurencieschopnosť zemi dľství. In: Zborník vedeckých prác: Medzinárodné vedecké dni 2001: Ekonomické a manažérske aspekty trvalo udržateľného rozvoja poľnohospodárstva, Nitra: SPU, 2001, s. 347-351. ISBN 80-7137-867-4
  13. GRZNÁR, M. a SZABO, L.: Konkurencieschopnosť slovenských poľnohospodárskych podnikov a vstup do EÚ: In: Zborník vedeckých prác: Medzinárodné vedecké dni 2001: Ekonomické a manažérske aspekty trvalo udržateľného rozvoja poľnohospodárstva, Nitra: SPU, 2001, s. 355. ISBN 80-7137-867-4
  14. GUBOVÁ, M.: Výsledky monitorovania podnikateľskej štruktúry v poľnohospodárstve SR. Ekonomika poľnohospodárstva, roč. V, 2005, č. 1, s. 35-45. ISSN 1335-6168.
  15. HAJMEL, R.: Slovensko a Európska únia. Delegácia Európskej komisie v Slovenskej republike (2002), ISBN: 80-89102-05-0
  16. HALUZA, I.: Vstup do únie priniesol farmárom viac dotácií i v údňos bány. In: Trend, 2005, č. 18, s. 19, ISSN 1338-0684.
  17. HASPRA, R. a URŠÍKOVÁ, B.: Monitoring flivotaschopnosti poľnohospodárskych podnikov podľa ISPU SR v roku 2004. Ekonomika poľnohospodárstva, roč. V, 2005, č. 2, s. 27-32, ISSN 1335-6168
  18. HRON, J.: Faktory ovľivňujúce zmeny v chovaní podnikú v konkurenčnom prostredí. In: Acta oeconomica et informatica, roč. 6, 2003, č. 1, s. 24-28, ISSN 1335-2571.
  19. CHRASTINOVÁ, Z.: Situácia slovenského poľnohospodárstva po vstupe do Európskej únie. In: Ekonomika poľnohospodárstva, roč. 5, 2005, č. 2, s. 3-9. ISSN 1335-6186
  20. CHRASTINOVÁ, Z. a KRÍŤKOVÁ, S.: Poľnohospodárom EÚ-27 vľani kľesli reálne príjmy z agrárnej činnosti o 6 %. [cit. 2010-03-20]. Dostupné na: <<http://www.agromagazin.sk/data/05/cele/cela02.php>>
  21. IZAKOVIČOVÁ, B.: Zmeny v podporách poľnohospodárstva v roku 2004 a ich vplyv na hospodársky výsledok odvetvia. In: Ekonomika poľnohospodárstva, roč. 5, 2005, č. 2, s. 11-19. ISBN 1335-6168.
  22. JANKOVÁ, J., SAHEL, R.: Poľnohospodárstvo a rozvíjenie Európskej únie. Delegácia Európskej komisie v Slovenskej republike (2002), ISBN: 80-89102-03-4
-

-
23. KRETTNER, A.-HENNYEYOVÁ, K.: Marketingový informačný systém po nohospodárstva podniku. Nitra: SPU, SPKK, 2005, s. 10, ISBN 80-8069-570-9.
  24. KUZMA, F.: Agrárna politika v procese integrácie. In: Zborník zo 4. Medzinárodnej vedeckej konferencie mladých 2002, Nitra: SPU, 2002 ISBN 80-8069-085-5
  25. KVIETKOVÁ, A.: Društvo má svoju stabilizáciu svoje podnikanie, In: Farmár, 2009, .47, str. 39, ISSN 1337-740X
  26. MÓDOS, G.: Competitiveness, quality and regional principle in agricultural and food processing industry (Methods and analysis of measurement), In: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie šFaktory podnikovej úspešnosti, Nitra: SPU, s. 181-183, ISBN 80-7137-972-7
  27. Nový eurokomisár pre po nohospodárstvo. In: Farmár, 2010, .8, str. 22-23, ISSN 1337-740X
  28. PAŤKA, .: Manažment výroby, 2.vyd., Nitra: SPU, 2002, s. 182, ISBN 80-8069-091X
  29. PAŤKA, .: Manažment výroby. Nitra: SPU, 2004, s. 19-20, ISBN 80-8069-374-9
  30. REICHBAUER, O.: Európska únia pre každého. Bratislava: EUROLITERA, 2004, s. 156, ISBN 80-968520-8-6.
  31. EZBOVÁ, H.: Problematika uplatnenia integračných ukazovateľov a hodnotení ekonomickej efektivity podniku. In: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie: šProdukcia a obchodná výkonnosť agropotravinárskeho komplexu, Nitra: SPU, 2001, s. 145. ISBN 80-7137-973-5
  32. SEMANÍK, M., Aký bude tento rok? In: Farmár 2010, .1, str. 10, ISSN 1337-740X
  33. SERENÉ R.: Vplyv Spoločnej po nohospodárskej politiky a Agendy 2000 na APK Slovenskej republiky, In: Zborník medzinárodných vedeckých prác, IV. z. 2002, str. 1193.
  34. STEHLO, P.: Environmentálne problémy v po nohospodárstve z hľadiska implementácie reformovanej SPP. In: Ekonomika po nohospodárstva. Bratislava: VÚPP, ro . 4, 2004, . 4, s. 55-66. ISSN 1335-6168.
  35. STĚLEK, F.-LOSOSOVÁ, J.-ZDENĚK, R.: Konkurenceschopnost zemědělství ve vztahu k evropskému zemědělskému fondu pro rozvoj venkova.

-
- [CD-ROM] Zborník prednášok z medzinárodných vedeckých dní. Nitra: SPU, 2006, s. 320, ISBN 80-8069-704-3
36. SVETOVÉ PÔDOHOSPODÁRSTVO: Jednotná platba v rámci SPP v nových členských krajinách EÚ. Mesa ník aktualít zo svetového pôdohospodárstva, Nitra: ÚVTIP, ro . VII, 2005, . 3, ISSN 0002-1024.
37. SVETOVÉ PÔDOHOSPODÁRSTVO: Spoločná poľnohospodárska politika, jej prínosy a ciele. Mesa ník aktualít zo svetového pôdohospodárstva, Nitra: ÚVTIP, ro . VI, 2004, . 8, ISSN 0002-1024.
38. ZÁBORSKÝ, J.: Dotácie poľnohospodárom dokážu vyúfňajú aj banky. In: eTrend 2005, zdroj: www.etrend.sk (2006-02-12).

Internetové zdroje:

Agrosektor v EÚ bude trhovo-orientovaný, ak sa zjednoduší systém podpôr, 2010, TASR [cit. 2010-03-20]. Dostupné na: <<http://www.agroserver.sk/news/agrosektor-v-eu-bude-trhovo-orientovany-ak-sa-zjednodusi-system-podpor.html>>

Deväť krajín je za odstránenie historického princípu. 2010 [online], aktualizované 2010. [cit. 2010-03-20]. Dostupné na: <<http://www.euractiv.sk/podnikanie-v-eu/clanok/devat-krajin-je-za-odstranenie-historickeho-principu-v-spp-014573>>.

Koľko stojí SPP, 2009 [cit. 2010-03-20]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/agriculture/capexplained/cost/index_sk.htm>

Základné údaje o Zriadení a pôsobnosti PPA, [cit. 2010-04-08]. Dostupné na: <<http://www.apa.sk/index.php?navID=108>>

Vysvetlenie spoločnej poľnohospodárskej politiky, [cit. 2010-04-17]. Dostupné na: <ec.europa.eu/agriculture/publi/capexplained/cap_sk.pdf>

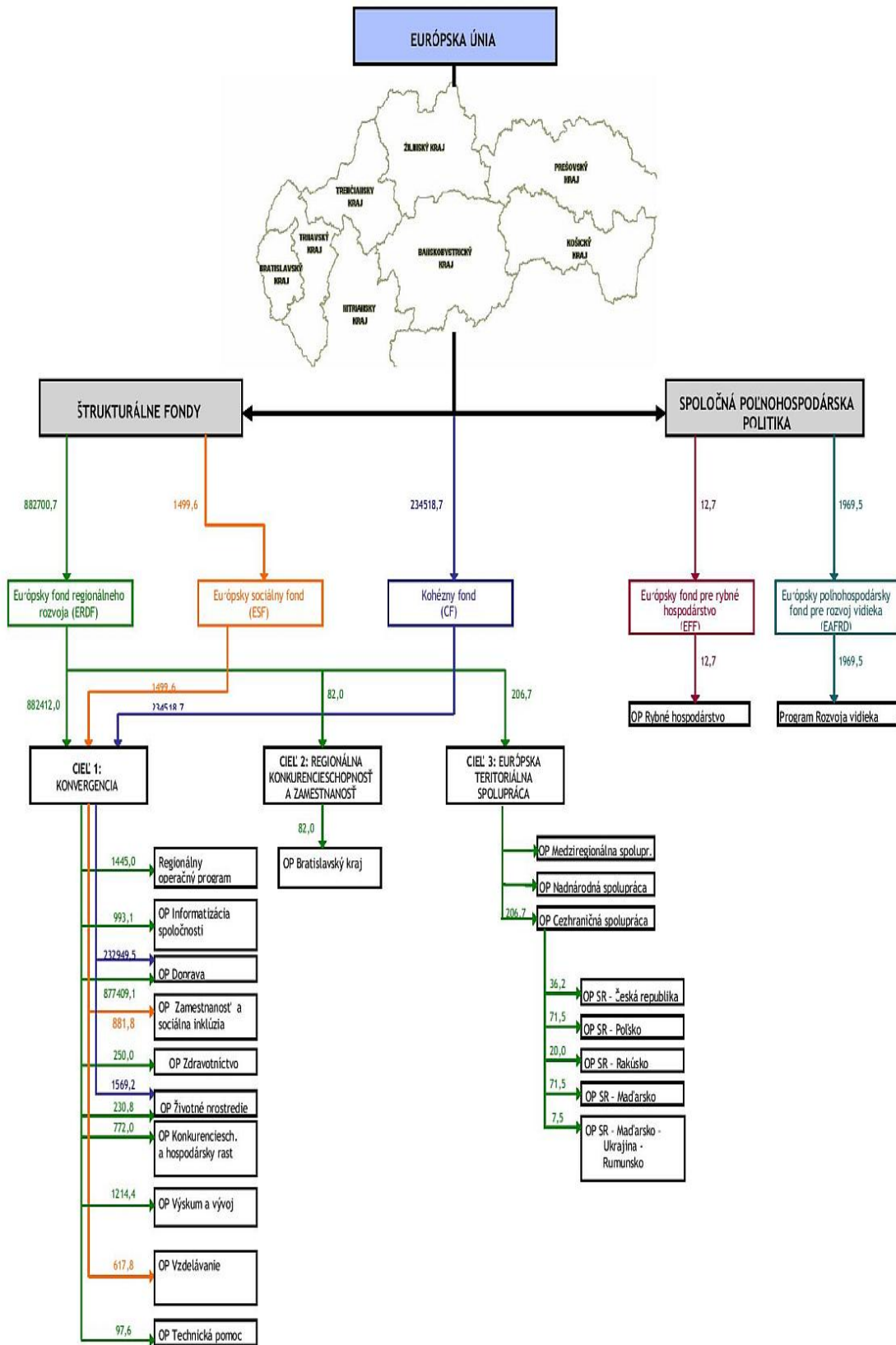
Zelená správa 2009, 2009 [cit. 2010-04-17]. Dostupné na: <<http://www.land.gov.sk/sk/index.php?navID=122&id=1964>>

---

8 Prílohy

Príloha 1 Finančné alokácie 2007 – 2013 na operačné programy NSRR SR

Zdroj: NSRR schválený vládou 06. 12. 2006, Finančné čiastky sú uvedené v miliónoch Eur

Príloha 2 Po nohospodárska produkcia a podpora v krajinách EÚ 25 v roku 2005

Krajina	Produkcia			Podpora		
	mil. EUR	% z EÚ-25	EUR/ha	mil. EUR	% z EÚ-25	EUR/ha
EU-25	291627,00	100,00	1803,40	48655,00	100,00	300,90
EU-15	263062,00	90,20	2048,50	43864,00	90,15	341,60
Belgicko	6546,00	2,24	4722,70	500,00	1,03	360,70
esko	3388,00	1,16	963,20	670,00	1,38	190,50
Dánsko	7746,00	2,66	2857,30	973,00	2,00	358,90
Nemecko	38868,00	13,33	2282,20	6093,00	12,52	357,80
Estónsko	502,00	0,17	603,20	90,00	0,18	108,10
Grécko	10477,00	3,59	2756,80	2262,00	4,65	595,20
Maďarsko	25666,00	12,23	1387,90	6493,00	13,34	252,70
Francúzsko	55752,00	19,12	1883,80	9685,00	19,91	327,20
Írsko	5235,00	1,80	1257,90	2225,00	4,57	534,60
Taliansko	42776,00	14,67	2909,10	4417,00	9,08	300,40
Cyprus	0,00	0,00	0,00	4,00	0,01	29,40
Lotyšsko	693,00	0,24	400,30	171,00	0,35	98,80
Litva	1419,00	0,49	500,70	228,00	0,47	80,50
Luxembursko	250,00	0,09	1934,40	61,00	0,13	4720
Maarsko	5715,00	1,96	975,10	1088,00	2,24	185,60
Malta	112,00	0,04	10802,50	19,00	0,04	1832,60
Holandsko	20482,00	7,02	10645,30	831,00	1,71	431,90
Rakúsko	5297,00	1,82	1623,80	1730,00	3,56	530,30
Polsko	14121,00	4,84	887,20	2086,0	4,29	131,10
Portugalsko	5947,00	2,04	1589,80	1038,00	2,13	277,50
Slovinsko	990,00	0,34	1945,80	199,00	0,41	391,10
Slovensko	1625,00	0,56	836,90	236,00	0,49	121,50
Fínsko	3493,00	1,20	1541,80	2085,00	4,29	920,30
Švédsko	4131,00	1,42	1374,80	1018,00	2,09	338,80
Veľká Británia	20397,00	6,99	1369,80	4451,00	9,15	298,90

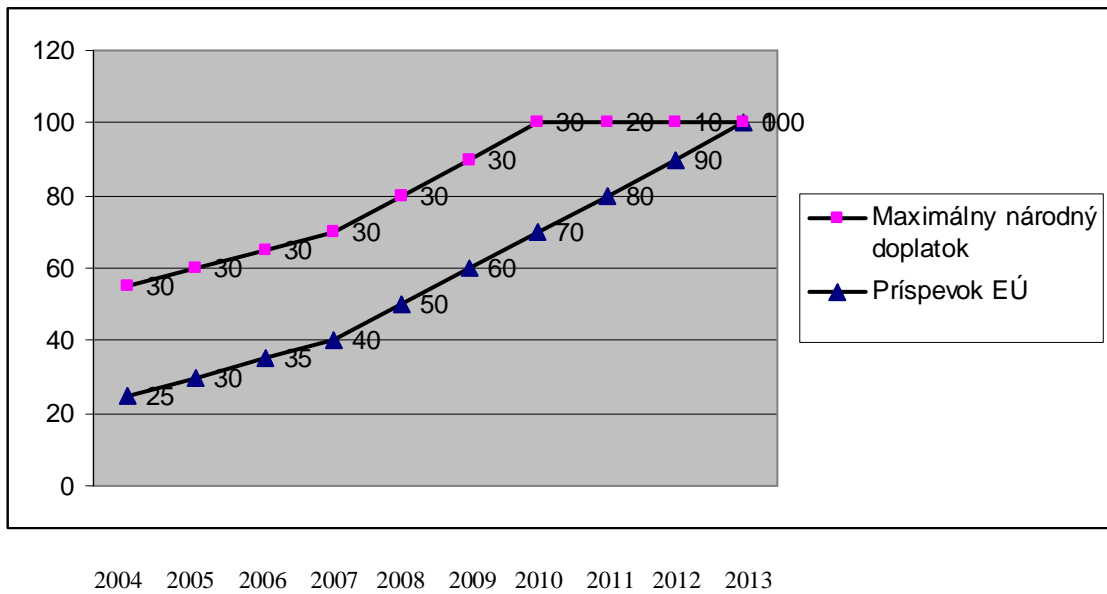
Zdroj: Eurostat, Economic accounts for agriculture, 2006

Vypracoval:

VÚEPP

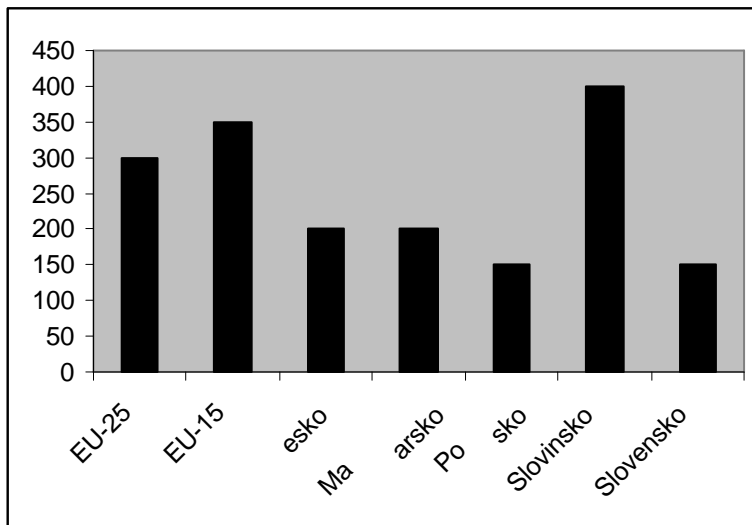
Príloha 3 Priame platby a doplatky v nových členských krajinách

Zdroj: Európska komisia

Príloha 4 Podpora v EUR na ha po nohospodárskej vyuffivanej pôdy

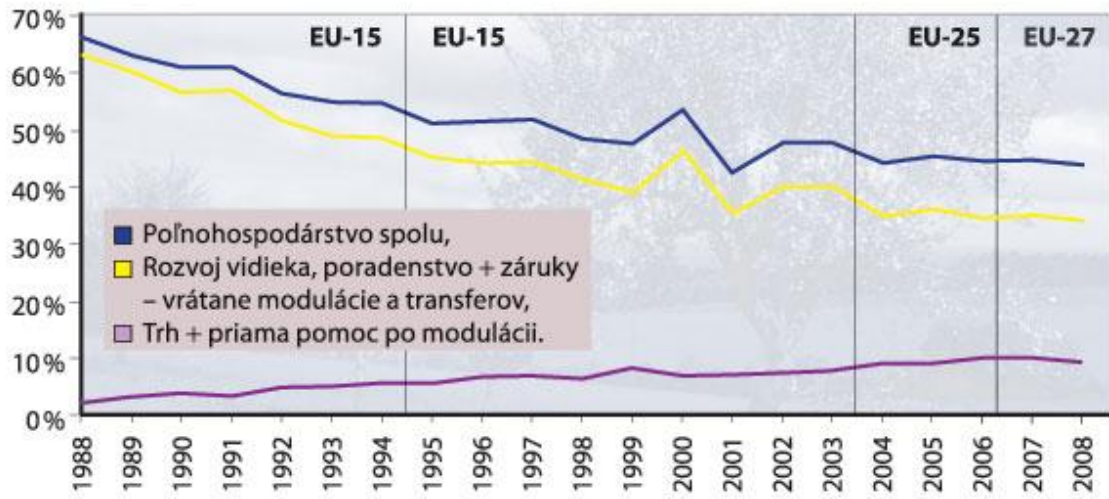

Zdroj: Eurostat, Economic accounts for agriculture 2006

Vypracoval: VÚEPP

Príloha 5 Po nohospodárstvo v percentách z celkového rozpočtu EÚ

POĽNOHOSPODÁRSTVO V PERCENTÁCH Z CELKOVÉHO ROZPOČTU EÚ
záväzky

Zdroj: www.europa.ec

Príloha 6 Príloha . 2 k nariadeniu vlády . 20/2009 Z.z. Dobré po nohospodárske a environmentálne podmienky

Oblas	Standardy	Podmienky
Pôdna erózia Ochráni pôdu pomocou vhodných opatrení.	Minimálne krytie pôdy.	V termíne od 15. októbra do 1. marca na dieloch pôdnych blokov s priemernou svahovitosťou nad 12° zabezpečiť najmenej 40 % vegetačné pokrytie výmery ornej pôdy ozimnou, viacročnou krmovinou alebo medziplodinou alebo strniskom.
	Minimálna správa pôdy odrážajúca špecifické miestne podmienky.	Zabráni vhodnými opatreniami na ornej pôde tvorbe ryhovej erózie s eróznou ryhou nad 20 cm.
	Zachovávanie terás.	Likvidácia existujúcich terásy vinogradov je zakázané.
Organické zložky pôdy Zachová úroveň organických zložiek pôdy pomocou vhodných praktík.	Striedanie plodín.	Nepestovať na tej istej ploche po aspoň dvoch po sebe nasledujúcich rokoch tú istú okopaninu.
	Správa poľnohospodárskych strniskom.	Vypašovať strniská a páliť rastlinné zvyšky po zbere úrody z obilnín, strukovín a olejníka je zakázané.
Štruktúra pôdy Zachová štruktúru pôdy pomocou vhodných opatrení.	Vhodné používanie strojov.	Nevstupovať na poľnohospodársku pôdu v aspoň takom štádiu, keď môže dôjsť k jej zhutňovaniu a rozbahneniu.
Minimálna miera údržby Zabezpečiť minimálnu úroveň	Minimálna miera intenzity chovu a vhodných reflimov.	a) Dodržiavať minimálne zaťaženie 0,1 veľkej dobytej jednotky zvierat*) na hektár trvalých trávnych porastov, ktorých výmera je vyššia ako 20 ha. Výnimka pre minimálne zaťaženie je povolená pre plochy

údržby a zabránenie zhoršeniu stanoví .		<p>v oblastiach, v ktorých je predpísaná príslušným orgánom štátnej správy na ochranu životného prostredia.</p> <p>b) Udržba plochy trvalých trávnych porastov pod a nadmorskej výšky kosením alebo spásaním pod a sledovaného obdobia.</p>
	Nadmorská výška (m n. m.):	Prvú operáciu na plochách trvalých trávnych porastov (pasenie, kosenie alebo mulčovanie**) vykona najneskôr do:
	0 - 400	15. 6.
	401 - 600	1. 7.
	601 - 800	15. 7.
	nad 800	25. 7.
		c) Najneskôr do 14 dní po vykonaní kosby na lúčach odstráni pokosenú hmotu; to neplatí, ak sa uplatňuje podmienka uvedená v oblasti štruktúra pôdy.
Ochrana stálych pasienkov.	Vylúči zmenu trvalých trávnych porastov na ornú pôdu okrem prípadov pod a osobitného predpisu. ⁴³⁾	
Zachovávanie krajinných prvkov.	Nenarušovať krajinné prvky ako sú stromoradia, vetrolamy a solitéry.	
Zabránenie prenikaniu nevhodnej vegetácie na poľnohospodársku pôdu.	<p>a) Odstrániť samonálety drevín, krovín, invázne druhy rastlín a húľevnaté buriny vrátane zostávajúcich nedopaskov a mastných miest.</p> <p>b) Trvale udržovať plochy poľnohospodárskej pôdy spôsobom, ktorý zabráni jej zaburineniu.</p>	

Príloha 7 Príloha . 3 k nariadeniu vlády . 20/20009 Z.z. Podmienky dodržiavania krífového plnenia o pofiadavky hospodárenia

Oblas	Podmienky
Ľivotné prostredie	
1. Ochrana vo ne ľijúcich vtákov	
Chráni druhy vo ne ľijúcich vtákov prirodzene sa vyskytujúcich na európskom území ľenských štátov.	<ul style="list-style-type: none"> a) Dodržiava zákaz po-kodzovania a odstra ovania hniezdnych stanoví- . b) Dodržiava neru-enie hniezdenia vtákov vplyvom agrotechnických opatrení v období hniezdenia a vyvádzania mlá at. c) Dodržiava zákaz chytania, zra ovania, usmrcovania dospelého jedinca vtáka a jeho vývinového štádia a ni enia vajec.
2. Ochrana podzemných vôd pred zne istením niektorými nebezpe nými látkami	
Chráni podzemné vody pred zne istením niektorými nebezpe nými látkami	<ul style="list-style-type: none"> a) Dodržiava povinnos vies v podniku dokumentáciu o nadobudnutí a o zaobchádzaní s látkami pod a osobitného predpisu.⁴⁴⁾ b) Zabráni priamemu vypú-aniu látok do podzemných vôd, pod a osobitného predpisu.⁴⁴⁾ c) Zabráni nepriamemu vypú-aniu látok do podzemných vôd, pod a osobitného predpisu.⁴⁴⁾
3. Ochrana ľivotného prostredia a najmä pôdy pri pouľívaní ľstiarenských kalov	
Zabezpe i pouľívanie ľen upravených ľstiarenských kalov v súlade s predpísaným reľimom.	<ul style="list-style-type: none"> a) Odobera upravený ľstiarenský kal ľen na základe písomnej zmluvy medzi jeho producentom a uľívateľom pôdy v súlade a v rozsahu schváleného projektu aplikácie. b) Re-pektova obmedzenia a obdobia zákazu aplikácie ľstiarenských kalov. c) Zasiela Výskumnému ústavu pôdoznalectva a ochrany pôdy a Ústrednému kontrolnému a skú-obnému ústavu po nohospodárskemu oznámenia o dodávke ľstiarenského kalu po jeho aplikácii do pôdy. d) Vies evidenciu o mieste aplikácie a mnoľstve celkových dávok ľstiarenských kalov za kalendárny rok.
4. Ochrana vôd pred zne istením dusi nanmi z po nohospodárskych zdrojov	
Chráni vody pred zne istením dusi nanmi z po nohospodárskych zdrojov (podniky v zranite ných oblastiach).	<ul style="list-style-type: none"> a) Dodržiava pofiadavky objemu skladovacích kapacít pre jednotlivé druhy hospodárskych hnojív.⁴⁵⁾ b) Dodržiava podmienku umiestnenia do asnej vo nej skládky na po nohospodárskej pôde so svahovitos ou do 3° s vylú ením produk ných blokov s vysokým stup om obmedzenia. c) Dodržiava maximálne 9 - mesa nú skladovaciu

	<p>lehotu ma-ta ného hnoja na vo nej skládke od prvej naváfky.</p> <p>d) Dodrffiava odstup v nárazníkových zónach 10 m od brehovej iary vodného toku alebo od zátopovej iary vodnej nádrfle a hranice ochranného pásma I. stup a zdroja podzemnej vody.</p> <p>e) Vies presnú prvotnú evidenciu o striedaní plodín, agrotechnike a hnojení pozemkov⁴⁶).</p> <p>f) Vypracova a dodrffiava program pouffívania hnojív s obsahom dusíka.</p> <p>g) Re-pektova zákaz hnojenja v termíne od 15. novembra do 15. februára a pri skorom jarnom prihnojovaní ozimín v termíne od 1. februára v dávke do 60 kg dusíka/ha s dodrffiavaním pôdnych a klimatických obmedzení.</p> <p>h) Dodrffiava poffiadavku neaplikovania hnojív s obsahom dusíka na pôdu: zamrznutú (viac ako 8 cm do h bky), zasneflenú (vy-ia vrstva snehu ako 5 cm) alebo zamokrenú súvislou vrstvou vody.</p> <p>i) Dodrffiava poffiadavku aplikácie maximálne povolenej dávky 170 kg/ha/rok celkového dusíka z hospodárskych hnojív.</p>
5. Ochrana biotopov, vo ne fljúcích flivo íchov a vo ne rastúcich rastlín	
<p>Chrání biotopy európskeho významu a druhy rastlín a flivo íchov európskeho významu.</p>	<p>a) Zabezpe ova dodrffiavanie zákazu odstra ovania prírodných elementov.</p> <p>b) Zabezpe ova dodrffiavanie zákazu zasahova do biotopu Európskeho významu, ktorým je moflné biotop po-kodi alebo zni i .</p>
Zdravie udí, zvierat a rastlín	
6. Identifikácia a registrácia o-ípaných	
<p>Zabezpe i identifikáciu a registráciu o-ípaných.</p>	<p>a) Dodrffiava povinnos registrácie chovu o-ípaných.</p> <p>b) Dodrffiava povinnos vedenia registra chovu o-ípaných.</p> <p>c) Zaznamenáva v-etky údaje v registri chovu o-ípaných⁴⁷).</p> <p>d) Dodrffiava zásadu ozna enia o-ípanej v o najkrat-om ase po narodení, najneskôr v-ak pred presunom z hospodárstva, jednou u-nou zna kou alebo tetovaním alebo po zistení straty alebo ne itate nosti u-nej zna ky.</p> <p>e) Dodrffiava povinnos hlásenia ka fdej zmeny v chove o-ípaných do Centrálnej evidencie hospodárskych zvierat do desiateho d a nasledujúceho mesiaca.</p> <p>f) Dodrffiava povinnos archivácie registra chovu</p>

	o-ípaných po dobu najmenej troch rokov.
7. Identifikácia a registrácia hovädzieho dobytká	
Zabezpe i identifikáciu a registráciu hovädzieho dobytká	<ul style="list-style-type: none"> a) Dodržiava povinnos vedenia individuálneho registra hovädzieho dobytká. b) Zaznamenáva v-etky údaje v individuálnom registri chovu hovädzieho dobytká pod a osobitného predpisu.⁴⁸⁾ c) Dodržiava zásadu ozna ovania hovädzieho dobytká dvomi originálnymi plastovými u-nými zna kami do 72 hodín po narodení alebo do 20 dní po vykonanej kontrole pri dovoze z tretej krajiny, ale najneskôr pred premiest ovaním do al-ieho chovu, alebo po zistení straty alebo ne itate nosti u-nej zna ky. d) Dodržiava povinnos hlásenia každej zmeny v chove hovädzieho dobytká do Centrálnej evidencie hospodárskych zvierat do siedmich dní odo d a zmeny. e) Dodržiava povinnos sprevádzania zvierat jeho pasom pri presunoch v rámci lenských štátov alebo tretích krajín. f) Dodržiava povinnos archivácie individuálneho registra hovädzieho dobytká po dobu najmenej troch rokov.
8. Identifikácia a registrácia oviec a kôz	
Zabezpe i identifikáciu a registráciu oviec a kôz	<ul style="list-style-type: none"> a) Dodržiava povinnos vedenia individuálneho registra oviec a kôz. b) Zaznamenáva v-etky údaje v individuálnom registri chovu oviec a kôz.⁴⁹⁾ c) Dodržiava zásadu ozna ovania oviec a kôz do 6 mesiacov po narodení, pred presunom alebo do 14 dní po vykonanej kontrole pri dovoze z tretej krajiny, ale najneskôr pred jej premiest ovaním do al-ieho chovu, dvomi u-nými zna kami alebo iným spôsobom ako u-nými zna kami alebo pri zistení straty alebo ne itate nosti u-nej zna ky. d) Dodržiava povinnos hlásenia každej zmeny v chove oviec a kôz do Centrálnej evidencie hospodárskych zvierat do siedmich dní odo d a zmeny. e) Dodržiava povinnos archivácie individuálneho registra oviec a kôz po dobu najmenej troch rokov.